W P
26

Universitäts-Bibliothek Wien
II
261059
Incunabel

Aureus libelli de operibus anachoretarum
Omnium christianorum. Una Res publica est

Aus

der Bibliothek der k. k.
Theresianischen Akademie
in Wien

angekauft am 17. Februar 1899.

(Erlass des Curatoriums ✲✲✲✲✲✲
✲✲✲✲✲✲✲✲✲ ddo. 31. Jänner 1899.)

E. S.

V.III.8. ~~Q.7.[illegible]~~

B.
75.

IN nomīe dñi amen. ¶ Incipit tabula ꝯpoſita a domino alberto de ferrarijs iuris vtriuſqꝫ doctore de placentia ſup infra ſcripto opuſculo ꝺ horis canonicis in modum qui ſequitur ꝛc.

¶ Queritur quid ſint hore canonice ⁊ ex quo capite naſcitur hec obligatio vt clericus in ſacris vel beneficiatus exiſtēs teneatur ad ipſas horas vide in queſtione que incipit quero primo quid ꝛc.

¶ Queritur vnde dicūtur hore. et quare appellamus eas qñqꝫ canonicas quādoqꝫ diuinas ⁊ qñqꝫ vigilias vide in queſtione q̄ incipit quero vnde dicuntur hore canonice.

¶ Queritur quot numero ſint iſte hore canonice ⁊ ſup quo fundatur ipſe numerus ipſarum horaꝝ canonicarū. ⁊ multa exempla quibus comprobatur in illo numero ipſas horas fuiſſe inſtitutas vide in queſtione que incipit quero quot numero ſunt ꝛc.

¶ Queritur que in hoc numero ſeptenario inuente ſunt ⁊ quare hora matutinali dicimus matutinū ⁊ q̄re hora prime primam. ⁊ ſic de alijs horis vide in queſtione que incipit quero quare hore iſte ſunt inſtitute ꝛc.

¶ Quero quare hora dicatur ꝯgrua ad legēdū has horas ⁊ an abſqꝫ eo ꝙ campana vel aliud ſignum pulſetur debet clericus hora debita ſuū pſoluere offitium vide in queſtione que incipit. quero que hora dicitur ꝯpetens ꝛc.

¶ Queritur qui teneantur ad has horas ⁊ an ex precepto ⁊ quare a laycis fundantur benefitia. ⁊ eis aſſignantur ⁊ an clericus benefitiatus debeat. ⁊ teneatur ad eas ex ſtatuto eccleſie ſolum vel etiam ex debito iuſtitie. ⁊ qua de cauſa vide in queſtione que incipit Quero qui teneantur ad has horas ꝛc.

¶ Quero an archiepiſcopus vel epiſcopus poſſit diſpēſare cum clerico in minoribus ꝯſtituto ⁊ bñfitiato vt non teneatur horas legere. Et an ſi pfeſſio vel promiſſio iuramētum vel alia obligatio concernat ipſum deum poſſit per

hominem remitti & ex qua cauſa naſcatur iſta obligatio
ut teneatur ad officiũ vide in queſtiõe que incipit Quero
an archiepiſcopus vel epiſcopus &c.

¶ Queritur quid ſi clericus in minoribus bñfitiatus hēat te
nue bñfitium ita q̄ ex eo non poteſt ſuſtentari an teneatur
horas legere. & in diuinis et tpalibus ipi deſeruire et eius
onera ſupportare. Item et an ſit licitũ clerico paupi victũ
& neceſſaria ſibi ex artifitio querere & quid ȯ viro qui hȝ
vxorem habet inutilem vel a qua dotem non ſuffitiente
tem ad onera matrimonij ſupportanda percepit an teneatur
eam alimentare vide in queſtione que incipit quero quid
ſi clericus in minoribus bñfitiatus &c.

¶ Quero pone q̄ clericus in minoribus bñfitiatus abſens
eſt a benefitio ſuo ab ipis horis valeat excuſari. ꝓbtim ꝙ
faciat p alium benefitio deſeruiri. & quo iure exiſtēs a ſa
cris & bñficiatus teneatur ad horas. et ex qua cauſa valeat
excuſari & an hic labor cōſiſtat in factione perſonali & an
ꝯſuetudo in hoc valeat. & an hec dictiõ preſpiter ꝯphen
dat ꝯſtitutũ in ſubdyaconatu & dyaconatu vide in que
ſtione que incipit quero pone q̄ clericus &c.

¶ Quero quibus liceat intrare chorū qñ diuina dicuntur
& an ſtatutum valeat a choro repellere extraneos. et qui
dicuntur extranei. et quid de familiaribus benefitiatorũ
ipſius eccleſie. et an ꝯſuetudo recipiat extenſionē. & q̄d
de preſcripcōne. et idem de priuilegio conceſſo perſone ut
liceat tempore interdicti ſibi audire diuina an extenda
tur ad familiares & q̄d de lapcis & an poſſit dicē dominus
vobiſcum vide in queſtione que incipit. Quero de inde
quibus liceat &c.

¶ Queritur ſucceſſiue an licitum ſit templarijs & alijs cō
verſis religionum intrare chorū & cantare ſeu pſallere cũ
alijs offitiantibus clericis & an parificentur lapcis & in
quibus. & quid de principibus an liceat ipis habere ca
pellas tales ad preiuditium eccleſie curate videndũ ē im

queſtione que incipit quero ſucceſſiue ⁊c̄.

¶ Querit̄ quid de bn̄ficiato clerico. ⁊ quocꝫ alio ꝓmoto ad ſacros ordines qui ſuſpēſ9 eſt ab offitio vl' excommunicatus an teneatur ad horas canonicas ⁊ an hi tales poſſint ſacra tangere ⁊ quid proſint talibus ⁊ peccatoribus orationes quas fatiunt deo Et an debitor excōmunicat9 durante excōmunicatione teneat̄ ſoluere debitum vide in queſtione que incipit quero quid de bn̄ficiato.

¶ Queritur an excōmunicatus ſuſpenſus vel depoſit9 debeat vel poſſit publice has horas legere ⁊ dicere dominus vobiſcum. ⁊ quid de lapcis ⁊ quid quando clericus ſolus orat. ⁊ quid de miſſa vide in queſtione que incipit. quero an excōmunicatus ⁊c̄

¶ Queritur an liceat clerico inſil'. omnes horas dicere ⁊ qn̄ ⁊ an ſit de cōſilio vel precepto vide in queſtiōe que incipit quero an liceat. Dic etiam de hyſtoria illius heremite qui qn̄cꝫ ante qn̄cꝫ poſt qn̄cꝫ hora cōgrua horas ſuas legebat ⁊ angelus ſibi deferebat vuas qn̄cꝫ nō maturas qn̄cꝫ marcidas ⁊ qn̄cꝫ bonas ⁊c̄.

¶ Querit̄ de quotidiana queſtiōe quid de ſcolarib9 occupatis ſtudio literaꝝ an poſſint inſil' horas ſuas pſoluē ⁊ an ptextu boni malū ſit faciendum ⁊ ſcientia ſit neceſſaria et ad quid. ⁊ an inherere ſtudio ſit opus meritorium ⁊ liceat ſtudere ꝓpter cōmodum tempale vel demeritoriū ⁊ quando ⁊ an nobilitat hominē ¶ Itē ⁊ an liceat pro mercede ſacerdoti opas ſuas ſpūales .i. miſſas ⁊ offitia diuina facē ⁊c̄ vide in queſti. que incipit. Quero ergo de quotidiana queſtione ⁊c̄

¶ Querit̄ an liceat pſpitero miſſam celebrare matutino nō expleto vide in queſtione quare q2 in textu ſit mētio ⁊c̄

¶ Querit̄ an liceat pſpitero duas miſſas in die celebrare ⁊ an quotidie celebrare ſit op9 laudabile vel vituꝑabile ⁊ quib9 caſibus liceat bis in die celebrare ⁊ an qui ſecūdo celebraturus eſt debeat ſūmere vinū quo digitos pfudit

¶ Item et an qui non pt bibere vinū poſſit miſſā celebrarē
& ad ſacerdotium promoueri vide plene in queſtione que
incipit quero q: in textu noſtro fit mentio ibi item

¶ Queritur an miſſa ſit de horis canonicis & an appellati
one offitiorum contineatur miſſa· et an epiſcopi teneātur ad miſ
ſas dicēdas de honeſtate ſeu cōcilio vel de neceſſitate· &
quid ſi ex contemptu negligāt miſſas dicere an peccent &
puniri poſſint vide in queſtiōe que incipit· Quero vlteri
us an miſſa &c

¶ Queritur ſi benefitiatus nō venit ad eccleſiam aut non
vult intereſſe diuinis & ſi venit non offitiat eccleſiā cum
alijs quaſi reputet hoc ad dedecus vel ſi venit hoc facit
propter diſtributiones &c an talis poſſit cōpelli ad offitian
dum vna cum alijs et an benefitiatus pſertim diebꝰ ſolen
nibꝰ debeat a benefitio abeſſe & ſi abſuerit qua pena poſ
ſit puniri· & qua ratione dātur fructus clericis vide que
ſtionem que incipit· quero pone q bñfitiatꝰ &c·

¶ Queritur an moniales literate poſſint alta voce diuina
offitia legere et cantare· & an in benedictione que eis datur
recipiant ordinem · & quem· & an talis ordo ſit de ſeptem
ordinibus eccleſie et an talis monialis ſic benedicta poſſit
euangelium legere· & dominus vobiſcum dicere & altari
miniſtrare vide queſtionem incipientem Quero quia de
viris eccleſiaſticis &c·

¶ Queritur de eo qui plura benefitia habet an plures tene
atur has horas repetere· & quid de eo qui capit duplex
emolimentum an ſubire debet duplex onus· & an ſi vni
habenti benefitium ſibi aliud conferatur· videatur ſecum
diſpenſari vt non teneatur plures horas repetere · & quibꝰ
caſibus poteſt eſſe clericus pluralis & vtrum ſi habeat ad
ſuffitientiam vite debeat plus appetere · et quid de eo qđ
ſupereſt ſibi an ſit ſuum vel pauperum· & an clericus poſſit
teſtare vide queſtionem incipientem· Quero conſequenter
quia dictum eſt &c

¶ Queritur quid ſi clericus in duobus eccleſijs ſit bene
ficiatus in quibus diuerſa offitia fiunt cuius eccleſie offi
tium debet facere. vide queſtionem que incipit. Quero
ꝓpter ſuperius dicta ⁊c.

¶ Queritur quid ſi cleric⁹ non deuote horas ſuas legat
vel aliquid omittit vtputa ſincopando vel verba non ꝓ
ferendo an peccet. ⁊ ſi ſic an venialiter. vel mortalit̃ ⁊ q̃
dicatur negligẽtia leuis ⁊ que accurata. ⁊ qua intentiõe
aut proteſtacõe mentali debeat vti qui accedit ad orandũ
⁊ an clericus in vna longa lectione cauſa recreacõis qñ
offitiũ legit̃ exire poſſit eccleſiam. Et vide de monacho
qui a dyabolo trahebat̃ ab offitio quẽ beatus benedict⁹
vidẽs ⁊c. vide queſtionem que incipit quero an clericus
non deuote legens ⁊c.

¶ Querit̃ quid ſi clericus recedat ante finem offitij. An
ſibi debeantur diſtribucões. ⁊ an de inpedimẽto debeat
ſtari verbo ſuo. ⁊ vide quid importat hec dictio per ad
iuncto verbo ⁊ an valeat ſtatutũ ꝙ intereſſens vni hore
habeat diſtributiones aliarum eſto ꝙ non interſit alijs
horis ⁊ vbi non dantur diſtributiones poſſunt clerici cõ
pelli ut interſint ¶ Item ⁊ an layci debeant miſſas inte
gras audire ⁊ quibus diebus vide in queſtione incipiẽte
quero quid ſi clericus recedat ante finem ⁊c.

¶ Queritur quid ſi clericus aliquẽ verſum vel pſalmuꝫ
omittit an a capite debeat reincipere. ⁊ an in choro vel ad
partem. ⁊ an peccet. ⁊ an venialiter ¶ Item an clericus
poſſit ꝯpelli ad dicendum horas ⁊ qua pena. ⁊ que dica
tur accurata negligẽtia ⁊ que non vide in queſtone inci
piente quero vlterius ⁊c.

¶ Queritur quid ſi clericus dum eſſet in offitio nõ intel
ligit que legit an peccet. ⁊ quid de laicis ⁊ quomodo ſe
habere debent dum ſunt in offitio vide queſtionẽ incipiẽ
tem. quero ſi clericus dum eſt ⁊c.

¶ Querit̃ vtrum clericus ꝓpter impitiã ſit deponendus.

& quid de his qui dum legunt cum barbariſmis. & ſoleo
ciſmis perturbateq̄ verba ꝓnunciant ⁊ non intelligūt
q̄ legūt & quō ſit deꝰ adorandꝰ & an melior ſit decātatio
quinq̄ pſalmoꝝ q̄ȝ tociꝰ pſalterij modulacō & qn̄ & quō
dicet̄ q̄s īpitꝰ & ſi deponat̄ p q̄ȝ deat alimentari & q̄re tal'
venit alimentandus vide queſtionem incipientem quere
vlteriꝰ vt me clariorem fatiam ⁊c̄

❡ Queritur q̄d ſi clericus dimittat horas quia nō habet
breuiarium an excuſet̄ legendo alias orationes & qua ra
tione debeat horas legē. & an debeat offitium omiſſum
repetere & quid de debitore non valente ſoluere in termi
no an ſit liberatus. & quid de clerico fructibus ſpoliato
& in carceribus ꝯſtituto. & poſtea ab eis relaxato an cō
petat repetitio. & ſi ſic nunquid ⁊ eodē modo dicendum
ſit de offitio. & quid de his qui potius emunt ſibi libros
legales vel equos ⁊c̄ quam libros pro offitio ⁊c̄. & de his
qui verecundant̄ videri cum breuiario in manu & an ne
ceſſitas excuſet & an quando quis fuerit infirmus debeat
pꝰ infirmitatem & ꝯualeſcentiam horas redicere & que ī
firmitas excuſet ⁊c̄ vide queſtionem que incipit quero q̄d
ſi clericus dimittat horas dicere ⁊c̄

❡ Queritur an obligati ad horas canonicas teneantur
etiā horas beate virginis & vigilias mortuoꝝ legere. &
an de iure ſcripto vl ꝯſuetudine dici debeant vide queſti
onem incipientem quero an obligatus ad horas ⁊c̄

❡ Queritur an omittens tale offitium virgi peccet & pu
niri poſſit & quid de abſentibus. & quid ſi extra ordīarie
vide in queſtione incipiente quero adhuc pro maiori de
claratione ⁊c̄.

❡ Querit̄ in quo loco ſunt dicendꝫ hore canonice. & q̄d
de abſentibus ab eccleſia an poſſint dicere offitiū extra
eccleſiam. ⁊ quid de lapſis & quid de clericis equitantibꝰ
⁊ alijs exiſtentibus in via vide queſtionē que incipit q̄ro
in quo loco ſunt dicende hore.

¶ Queritur cū quis eſt in choro alijs ibidem legentibꝫ horas. an liceat ſibi ad ꝑtem horas ſuas vel alias orões de per ſe dicere. ⁊ an comune bonum ſit ꝓ̄ferendum priuato bono. & an eccleſijs debeant offitia collegialiter celebrari. vide queſtionem incipientem. Quero cum quis eſt in choro ⁊c̄.

¶ Queritur. quando pſbiter miſſam celebrat an audientibus miſſam liceat ſuas orones legere. ⁊ preſertim quādo legitur oratio epl'a & euangelium. Et quid de litteratis & non l'ratis. & quomodo ſe habē debeat quis qn̄ audit nominari nomen hieſu xp̄i. vide queſtionem incipientem Quero quando pſbiter miſſam celebrat ⁊c̄.

¶ Queritur pro eo ꝙ quis allegat Q2 non hēat vocem ſonorā. vel neſcit cantare. an veniat excuſandus. Et q̄re ad cantandū inſimul admittunt̄ multi. Et an cantus ſit de neceſſitate in eccleſia. ⁊ an ſit in culpa qui ſe immiſcet arti quam ignorat. Et q̄d de iudice & medico impitis. Et an ſi q̄s ſentit ſe non ydoneū dēat pati vt ꝓmoueat̄ ad ordines & beneficia. & que requirant̄ ad hoc vt quis ꝓmoueat̄ ad bn̄ficium. Et quid ſi dēs examinare non examinauerit ꝓmouendum. & an talis dēat tolerari in beneficijs. & an etiā talis faciat interim fructus ſuos. Et quomodo debet ſe habere clericus in cantu. & an liceat immiſcere in organis cantilenas. vel in cantu pro offitio diuino. ⁊ q̄d de choreis. & de alijs inſolentijs que fiūt q̄nq; in eccleſijs vide queſtiōez incipientē. Quero an ꝓ eo ꝙ q̄s allegat ⁊c̄.

Quero an ſufficiat clerico ip̄as horas mente ſine verbali expreſſione legere. Et an oratio debeat eſſe mentalis. Vel ſonora. Et quare clericus illas publice legere debeat. Et quare vox adijcitur oroni. Et quid de templarijs conuerſis & laicis. vide queſtionē incipientez. Quero An ſufficiat clerico ⁊c̄.

¶ Queriť. An omnes dēant publice horas legere. & qui

ſunt illi vide in queſtione incipientem quero quia ſupra·
di·xj·quere folio·

¶ Queritur quid de monacho ad ſecularem eccleſiã tranſmoto an debeat offitium monachale facere vel illud illius eccleſie ad quam tranſmotus·et an in vno et eodem collegio debeant fieri diuerſa offitia vide queſtionem incipientẽ quero de inde de monacho·quere·folio·

¶ Queritur quem ritum in dicendo offitiũ et quot pſalmos pro qualibet hora debeat clericus ſeruare et dicere et an tranſgreſſor conſuetudinis veniat puniẽdus et quid de monachis·et an in ſacramentis conſuetudo romane eccleſie debeat ab omnibus ſeruari·et quid de illis que romana eccleſia docet ſeruare etc. vide in queſtione incipiente·quero vlterius propter premiſſa·quere folio·

¶ Queritur de illo qui eſt extra dyoceſim vel benefitium ſuum vel in benefitio ſuo et non facit offitium ſecundum ritum dyoceſis vel benefitii ſui ſed aliud offitium·et quid de his qui morantur cum cardinalibus et epiſcopis an poſſint ſe cum ipſis in offitio conformare·Et qui ſunt illi familiares et domeſtici vide queſtionem incipientem·quero ex predictis·quere folio

¶ Queritur quomodo ſe preparare debeat clericus qui eſt celebraturus offitium et quid importat ſignum cãpane que pro offitio pulſatur·et quare clericus primo debeat orare quam incipiat horas canonicas legere et an cum auibus et canibus venaticis liceat ad offitium ingredi et de multis alijs vide queſtionem incipientẽ quero quomodo debeat ſe habere etc. Que eſt finalis queſtio in ordine quere folio·

MAteriam horaꝝ quas canonicas appellamus ſub breui ſtilo diuina opitulante grã tractandam aſſumpſi · ego albert⁹ de ferrarijs de placentia iuris vtriuſq; doctor · q̃uis indignus dictaq; doctoꝝ in hac materia ſcribentiũ in vnum redigẽ curaui · et que collecta erant in hoc opuſculo inſerui et materiam ampliaui · eam ſub claris vocabulis cum allegationibus iuris ponendo ad hoc · vt vn⁹quiſq; quō et qualiter in horis dicendis ſe hr̃e debeat inſtrui poſſit nec exiſti[m]et quiſq̃ q̇ docendi offitium ꝓpter hoc aſſumẽ velim ſ₃ potius diſcipulum a quocunq; inſtruendꝰ me conſtituo · ꝓteſtans q̇ cum hec materiã diuina ſit · non intendo in ea aliud velle vel ſentire niſi id quod ſancta mr̃ ecc̃ia ſentit Igi[tur] in xp̄i nomĩe ad ipſam materiã ꝓpitius deſcendo eam ꝓ faciliori expeditione et intellectu expediam p queſtiones capiendo tex · c · i · ſub rubrica · de cele · miſ · et ali · di offi · ſituati in dec̃ · et quẽ tex · reperi a nõnullis cõmentatũ ſ₃ ego lati⁹ ipm̃ cõmentabo vt dixi taliť · vt · j · patebit ſeq̃ nunc · Et cetera ·

QVT primo dum congregato concilio in ciuitate Agathenſi queſitum fuiſſet ab illis patribus in ipſo concilio exiſtentibus · Vtrum preſpiter omnes horas ſimul dicere poſſit de mane ſi ꝓpter opus rurale vel alio modo fuerit impeditus huic queſito · conciliũ reſpondit · et de reſponſo ſuo legem fecit in forma que ſequitur ad literam ¶ Preſpit mane matitunale offitio expleto penſũ ſeruitutis ſue videlicet primã ſextam nonam veſperamq; perſoluat ita tamen vt competentibus horis iuxta poſſibilitatẽ aut a ſe aut a ſcolarib⁹ publice cõpleãt̃ deinde pactis horis et infirmis viſitatis ſi voluerit exeat

ad opus manuale inſiſtamus vel itez neceſſitatibus pegrinoꝝ
⁊ hoſpitum ſiue diuerſoꝝ ꝯmeantium infirmorum atq;
defunctoꝝ ſuccurrere poſſit vſq; ad ſtatutam horaʒ ꝓ tp̄is
qualitate ꝓpheta dicente. Septies in die laudem dixi tibi
qui ſeptenarius nūs a nobis implet᷑. Si matutine p̄me
tercie. ſexte. none. veſpere. completoꝛꝫ tp̄e nr̄e ſeruitutis
offitia pſoluamus. Nam de nocturnis vigilijs idem ipſe
ꝓpheta ait. media nocte ſurgebam ad ꝯfitendū tibi. Ergo
his tp̄oribus laudes creatori noſtro ſup iuditia iuſtitie
ſue referamus. Iſte eſt tenor ꝯſtitutionis ⁊ capituli nr̄i.
ad l'cam. Nunc venio ad queſtiones quibus credo preſens
opuſculum clarius reddi ⁊c.

¶ Quero primo. quid ſint hore canonice. Reſpond. ſm
gen. ꝙ ſunt certa penſio diuino cultui ab his qui in ſor-
tem dn̄i electi ſunt deputata de q̄ ſuſtentacōeʒ recipiūt de
p̄rionio xp̄i. ⁊ hec diffĩtio colligit̄ in. c. Cum ſm apl'm de
p̄ben. ⁊ dig. ⁊ in. c. cleros. xxj. di. ¶ Vel aliter hore cano
nice ſūt ſacrifitiū ſiue hoſtia laudis quā q̇s deo de fructu
labioꝝ ſuoꝝ offert pure pit̄er ⁊ deuote. Hanc diffinicōeʒ
ponit guil. in cle. i. de cele. miſſa. ¶ Vel alit̄ ⁊ tercie hore
canonice ſūt certa offitia dĩna certis tp̄ibus ab ecc̄ia inſti
tuta ad q̄ deo deuotus ꝓpter bn̄fitium ordinē vel offitiuʒ
obligat̄ ⁊ hoc ſm calō. Ego aliam diffinitionē pono viʒ
Q hore canonice ſūt q̄dam ſatiſfactio obligacōis ꝯtracte
ꝓpter bn̄fitium ordinem vel offitiū ſuſceptū. ex quibꝫ vel
altero eoꝝ quis deuote obligat̄ ad iſtas horas dicendas.
Et hec diffinitio comꝓbat̄ per glo. in cle. ſi dn̄m. in §. ſe
ip̄m. de reli. ⁊ ve ſanc. ⁊ per no. in. c. niſi cum pridem. de
renūc. p zabarellum q̇ etiam hoc. c. i. ꝯmentauit ⁊ po. ea
que le. Et no. in. c. ſignificatum. de preben. ⁊ in. c. ſi. de
reſcrip. li. vj. Nam notatur in. d. c. niſi cū p̄dem. ꝙ inter
recipientem ⁊ ꝯferentē bn̄fitium orit̄ ꝯtractus. ita ꝙ ex
hoc ꝯtractu debet ⁊ pt̄ compelli ne dū ad has horas dicē
das. ſʒ quecunq; onera bn̄fitio incumbentia ſubire ⁊ ſi ea

adimplere nolit ab eo amoueri poterit· ar· c· relatum de· cle· non resi· & e· q2 nonnulli· & c· int· & c· vit· e· ti· Ideo dixi q sunt q̄daȝ satisfactio· ⁊c̄· q2 sic ad extinctioẽ debiti c̄ c̄ti inter creditorẽ & debitorẽ requirit̄ ip̄a solucō vt insti· qui mo· tol· obli· in p̄ncipio vbi dicit tex· q solucōe eius qō debet̄ tollit̄ obligatio ꝓ quo etiā faciunt· no· in· c· is qui de solu· Ita etiā eodẽ mō p solucōeȝ & lectionẽ horaꝝ psoluim? pensum· i· debitū huitutis nr̄e· i· obligationem· qua ratione beneficij ordinis· vel officij ipi creatori nr̄o obligam̄· & ex qua iux̄ psalmi· Septies in die l̄ m creato rem laudare iubem̄· vt in hoc· c· i· cauetur ⁊c̄· Quelibet istaꝝ diffinitionū bona est· & in iure fundat̄ ad premissa faciunt ea que habent̄· ꝫ· an· q· que incipit· Quero quid si clericus dimittat· que habet in folio p̄mo latẽ Quero vnde dicunt̄ hore canonice r̄ndeo bm Guil· & gen· in di· cle· i· de cele· mis· q ab oro oras· q2 orando ī puritate con scientie animi ꝓ deuotione· & v· gl· dici debent· ar· c· vbi piculum· §· vltimo· de elec· li· vi· Vel dicunt̄ ab hora ex eo quia certis horis legi debent· vt in· c· nostro ꝯpro: batur· n in· c· dolentes e· ti Et dicunt̄ canonice· q2 a canōe sunt inuente p sanctos p̄res qui eas instituerũt in concilijs De quibus in· c· nr̄o· & c· ij· xci· di· & in· c· hi· xij· di· & in· di· cle· i· n in quāpluribꝰ alijs locis & eas dici ordinarũt ꝓ eoꝝ fundamento assumentes dictū ps· Septies in die laudem dixi tibi ⁊c̄· Et ꝓpter alias rationes de quibꝰ in sequenti questione dicet̄· Dederũt ergo ꝓ regula· vt has canonicas horas dicere debeamus· Et ideo dixi a canone inuente sunt· q2 canon idem est q regula· ꝓ regula ergo datur vt quilꝫ presbiter· aut in sacris exn̄s seu bn̄ficiatꝰ ratione & pro debito seruitutis· i· obligationis sue· omni die eas legere septies tenet̄ Item non solum dicuntur canonice· quia a canone sũt inuente· sed etiam diuine di: cunt̄ pro eo q2 deo offerunt̄· & impēdunt̄· ar· c· gloriosus deus· de reli· & ve sanc· li· vj Item quandoꝫ dicuntur

vigilie ex eo quia cum animi vigilantia dici debeant vt in ·c· & per ea que no· xcj· d·

¶ Quero quot numero ſint iſte hore· Reſpondeo ꝙ ſeptem de quibus ꝓphetatū eſt ꝑ dauid dum dixit ſepties in die laudem dixi tibi vt ſupra dictum eſt Item ſeptē ſunt ſicut ſeptem ſunt dona ſpūſſancti· xxx· q·i· peruenit · Septem ſunt dies ſeculi iuxta illud Orbis volutus ſepcies ſignat beata tēpa · Septem ſunt etates quibus finiet̃ mundus Septem dyaconi ꝑ quos deſignant̃ ſeptem candelebra aurea que erant in templo dei· xiij· di· dyaconi qui· Item ſcribit̃ leuitici· xvj ·c· ꝙ aaron de ſanguine vituli ſeptem vicibus digito aſpergit cont̃ ꝓpiciatorium ad orientem Aaron ipē eſt qui ad honorem ſacerdotij vocatus extitit de quo ꝑ appl'm ad hebreos ſcribitur ad hebre· v ·c· n leuitici· viij ·c· & · xxj · q·i· · §· ·i· & in ·c· qualiter de elec· Aaron ergo idem eſt ꝙ ſacerdos qui accepit has ſeptē horas ad pſallendum in memoriam vituli ·i· iheſu criſti crucifixi q̄ in ligno crucis pro nobis ſanguinem ſuum ſparſit contra ꝓpiciatorium id eſt in conſpectu diuine propiciationis vt ipē nobis ꝓpitietur ¶ Ita ſeptem ſunt hore iſte per quas ſingulis diebus eius paſſionē recolere debemus lʒ magiſtralia exempla & ſi concludentia ad materiam non videantur tamen ſuaſiua ſunt de quibus legitur n nō in glo· in· xb· ſeptenarius hʒ ·c· nr̃i licet non oīa ibidē ordinant̃

¶ Quero quare hore iſte ſunt inſtitute & inuente in hoc numero ſeptenario· ¶ Reſpōde· ꝙ ideo ſunt inſtitute vt per eas reducamus ad mēoriam nr̃am paſſionis ſaluatoris noſtri ꝑ ſanctos patres vt ſic certis horis ꝯpetentibꝰ pro memoria tante redempcōis ipſm ſepcies laudemus vt patet quia dum matutinum legimus eius damnacōē recolimus & ſic de ſingulis alijs horis ꝑut his verſibus notat̃ in matutino damnat̃ tempe xp̄s· Quando ſurrexit primam canit ordo fidelis · ¶ Tercia cum canitur · tunc eſt cruciamina paſſus · ¶ Sexta ſunt tenebre per mundū

climita facte eſt miſſus noua diuin⁹ ſpūs horā veſpe clāu
dunt xp̄i ſacra membra ſepulcro. xp̄o biſena id eſt vltima
cuſtodia ponitur hora. hec habentur ꝑ iohā. an. & alios
doctores in hoc. c. noſtro in di. cle. i. Et ex premiſſis infert̄
alia queſtio que ſequit̄ ꝓ maiori declaracōe ⁊c̄.
¶ Quero que hora dicatur ꝯpetēs ad ꝑſoluendum has
horas. Re ſpon. ſcḋm glo. poſitam ſup ꝟ. ꝯpetentib⁹ ꝙ
illa dicit̄ ꝯpetens que ꝑ ſonum campane ſignat̄ vel alio
ſigno ar. a ſili. c. in cauſis de elec. & c. i. de offi. cuſto ⁊ c.
ius militare. i. di. & ꝯſeruari conſueuit in cathedralib⁹ &
ꝯuentualib⁹ eccleſie ſm hoſti. ⁊ no. etiam in d. cle. i. Sed
in inferioribus eccleſijs & capellis ꝯſuetum eſt tantū ma
tutinū miſſam ⁊ veſperas pulſari ſm io. an. de iſto ſigno
quid ſignificet. vide infra in queſtione q̄ incipit. Quero
quomodo ſe debeat habere ⁊c̄. Et eſt queſtio finalis. At
tamen ad horas canonicas dicendas ſuo tp̄e congruo. ⁊
ꝯpetenti vnuſquiſq; preſpiter in ſacris ꝯſtitutus ⁊ bn̄fici
atus eſt ꝙ in minoribus ſit tenet̄ quamuis cāpanam nō
audiat vel non habeat aut nō pulſent. de hoc infra la p̄z
dicit̄ vel dic ſm pan. in di. cle. i. ꝙ illa hora dicit̄ ꝯpetēs
que rn̄det offitio. Et aliqui dicunt ꝙ media nox pro ma
tutino ſit hora competens propter dictum pſalmi. media
nocte ⁊c̄. ſ; in hoc quo ad quoſdam non bene ſeruatur ⁊
quaſi ꝯſuetudo generalis habet in ſe ꝯtrariū ¶ Vel alit̄
ſm in nocen. dic ꝙ illa hora dicit̄ ꝯpetens q̄ melius credit̄
pplm ad audiendum offitiū acceſſurum & ſi pplm nō ha
beat. tunc tenetur ea hora legere horas ſuas que offitio
corrn̄det videlȝ ꝙ tempe ⁊ hora matutinale dicat matu
tinum & hora prime ꝑmā & ſic de ſingulis alijs horis vt
ſic iuxta ſignificatū verborū ꝯformem⁹ nos. & quahbet
hora cui ſignificato verba deſeruire debent ar. c. intelli-
gentia de ꝟ. ſig. & li. labeo. ff. de ſupel. lega. §. q. Nā q
bus verbis regulatiꝰ nō eſt recedendū. vt. ff. de lega. iij.
non aliter & in. c. ad audientiaȝ de deci. facit. c. quomodo.

Nota q ten
Ad horas canon

virginibus. xxxj. di. cum multis ſimilibus &c.
¶ Quero qui teneantur ad has horas. Reſpō. ꝙ quilibꝫ
clericꝰ in ſacris ↄſtitutꝰ & etiā in minoribꝰ ſi eſt bn̄fitiatꝰ
& ad hoc ex precepto obligant̄ vt probatur in .c. dolētes
de cele. miſ. Et hec opinio clare videtur ꝓbari per .c. ꝙ
a te & .c. diuerſis fallatijs de cle. coniuga. vbi dicitur ꝙ q̄
non valent ob imunditiam carnis diuinis ſeruire bene
ficijs eccleſiaſticis ſunt priuandi & ad ſeculum poſſunt re
dire &c. Ergo ibi eſt caſus ꝙ p̄dicta iura loquunt̄ de ↄſti
tutis in ordinibꝰ minoribꝰ & bn̄ficiatis ↄ nō de ↄſtitutis
in ſacris quia ſi in ſacris eſſent ↄſtituti ad ſeculum redire
non poſſent ar. .c. .i. de cle. ↄiuga. & p totum ſcōm hoſti.
Et eſt etiā guil & gen. in cle. .d. .i. quia a laycis fundantur
benefitia redditus clericis pro ſuſtentacōe eoꝝ aſſignant̄
vt ipſi in diuino offitio eorum vices ſuppleat & pro ipſis
orent ↄ pſallant horis debitis. & ↄpetentibus niſi iuſta
cauſa ſubeſſet horam ↄpetentem non poſſe ſeruari vt in
p̄cedenti queſtione aut qualiter tactum ē. Et iō bn̄fitiati
non ſolum ad horas iſtas tenentur ex ſtatuto eccleſie ſed
etiam ex obligatione iuſtitie vt no. in dicta cle. .i. alias ſi
horas omitteret iniuriā fiēt ꝓximo cui ꝓ temꝑalibꝰ p cū
datis ad ſuſtentationez clerici ſpūalia refundere obligat̄
facere dicetur quia ꝓpter offitiū dat̄ benefitiū vt in .c. fi.
de reſcrip. li. vj. & in .c. cum ſm aplm de p̄ben. & dig. &c.
Quero an archiepiſcopus vel epiſcopꝰ poſſit diſpenſare
cum clerico in minoribꝰ conſtituto ↄ benefitiato vt non
teneat̄ horas legere. ¶ Reſpondet̄ ꝙ non ar. no. in .c. .i.
xcj. di. quia cum ꝓpter offitium merito non poteſt niſi per
ſolutionē offitij hec obligatio remitti & p̄ſertim attento
ꝙ hec obligatio ne dum ↄcernit iſtum hoīem ſed ipſm deū
cui p ꝓpam profeſſionez ſeu promiſſionē que tacite naſcit̄
& ↄtrahit̄ in ſuſcepcōe ordinis ſacri aut receptione bene
fitij obligat̄ de qua obligatione dixi plene ſupra in p̄ma
queſtione que incipit quero quid ſint hore canonice ¶ Et

ideo ꝑ hoīem non poteſt remitti aut relaxari ſicut nec iu
ramentū aut votum ↄcernens ipm̄ deum ar·no·in ·c· ij·
de ſpon· & faciunt ea que le· & no·in ſi̇l'i in·c·cum ad mo
naſterium in fi·de ſta·mona·& ·c·cleros·xxj·di·cū multis
ſimilibus Secus ſi ↄcerneret & hoīem tantum vt no·
in di·c·ij·de ſpon·&c.

¶ Quero quid ſi clericus in minoribus bn̄ficiat9 habeat
tenue benefitium ita ꝙ ex eo non poteſt ſuſtentari an tene
atur has horas legere ¶ Reſpondet̄ ſm̄ hoſti·in ſūma de
ꝛ ſe·eccle·vel alta·i ·§·& a q̇b9 ꝙ ſic Et idē ſentit Goffri·
& imputet̄ ſibi q: ꝑmiſit ſe ad tenue bn̄fitium promoueri
ar·a ſimili·in·c·horrendus ·xxxiij ·q·v ·ꝛ no·optime per
glo·in ·c·clericis victimi·xcj·di· Et eſt ratio ſecūdū doc·
ibidem ·q: ſicut vir tenet̄ miniſtrare neceſſaria vxori que
tamen alias debitum reddere non poteſt vel alias ſuffiti
entem dotem non dederit viro vnde poſſit onera mr̄imo
nij ſupportare vt in ·c·propoſuiſti·xxxij·q·vij·ita & cleri
cus quāuis a ſponſa ſua ſpūali hoc eſt ab ecclesia debituꝫ
ſuſtentacōis neceſſarioꝝ non ꝑcipiat offitiare eam tamen
tenetur· & in diuinis & tēpalib9 neceſſaria miniſtrare &
eius onera ſupportare Et dicat cum apl'o Scio ſatiare·ꝛ
eſurire ꝛ abundare & oīa poſſum in eo qui me conforta·
ſcribit̄ ad philipē·iiij ·c· & in·c·ꝙ dicit·xli·di·& no·in d·
·c·cler·ſupra allegato Et alibi inquit idem apl's ad eph·
que opus mihi erant miniſtrauerunt manus iſta habent̄
verba etiam in·c··i·xxi·q··i·in glo·

¶ Quero pone ꝙ clericus in minorib9 bn̄fitiat9 abſens
eſt a bn̄fitio ſuo ex cauſa racōabili·an ab ipſis horis excu
ſetur preſertim ſi fatiat ꝑ ſubſiſtutū ſuiri ¶ Reſpond·ꝙ
pe·ꝛ ab·vident̄ tenere ꝙ ſic in hoc·c·noſtro Et dicunt ꝙ
hoc·c·non obſtat quia loquit̄ de p̄ſpitero & nō de clerico
in minoribus exiſtente ibi dum dicit tex· preſpiter matu
tinali offitio expleto &c quia preſpiter tenetur duplici ra
tione videlicet ordinis ꝛ benefitij ad horas canōicas &c·

¶ Idem tenet guil. in d. cle. i. dicens q̄ ↄstitut⁹ in ſacris ab horis excuſat̄ ſola infirmitate ¶ Sed bn̄ficiat⁹ m'tis de cauſis poteſt excuſari tamē ꝓpter ↄſuetudinē uel aliā cau ſam ſed in ſacris conſtitutus ratione ordinis obligatur. ¶ Sed breuiter in hac materia dicam⁹ cum innocen. cui⁹ opi. ↄmuniter tenetur dicente. Quod bn̄ficiatus etiam ſi in minoribus exiſtat has horas pſonaliter perſoluere ob ligatus eſt p iura ſupra allega. in queſtione que incipit quero qui teneant̄ ad has horas ꝛc. ⁊ in queſtione ſeq̄n ipaꝫ Nā benefitiū dat̄ ꝓpter offitiū ut in. c. fi. de reſcrip. li. vj. Et iſte labor ↄſiſtit in labore ⁊ factione perſonali vnde per aliam expedire non poteſt. ꝛ ſi. ad hoc cle. i. ſu pra alle. in ꝯ. Fructum laborum ſuorum ergo per ſe ipm ꝛ non p alium quia eius induſtria videtur ad hoc electa ar. c. fide offi. dele. ¶ Et quamuis forte ex onere bn̄fitio incumbente ⁊ ꝓpter eius abſentiam faciat p alium deſer uire benefitio attamen ab horis dicendis non excuſabit̄ ¶ Et quamuis tex. noſter dicat de preſpitero attn̄ idē eſt ⁊ de dyacono ⁊ ſubdyacono ⁊ de ↄſtituto in minoribus dūmodo aliq̄s ſit benefacitus ſ̄m oīem opinionē docto. ¶ Et attende q̄ hoc verbū preſpiter large hic ſumit̄. ſic in ſilī in. c. iij. ō vi. ⁊ ho. cle. ⁊ in. c. ij. ō coha. cle. ⁊ mu. ⁊ c. nulli. vij. di. ⁊ ſi non ratione ordinis quiā in ſacris nō ſit ↄſtitutus tamen ratione bn̄fitij ſibi collati vt offitiuꝫ dicat cogetur. ꝛ in hoc non valet ↄſuetudo cum tenderet ad diminucōem cultus diuini vt ar. c. fi. de reſcrip. li. vj. ⁊ c. pſti. de ↄſti. de hoc dictum eſt ſupra in q. que incipit quero qui ad has horas teneant̄ ⁊ ibi vide ꝛc.

¶ Quero de inde quibus liceat intrare choꝝ qn̄ diuina offitia celebrant̄ ſeu leguntur ¶ Reſpō. ſcd̄m tho. q̄ om nibus clericis etiaꝫ ſimpliciter tōſuratis licitū eſt ingredi choꝝ ⁊ cum alijs offitiare ar. c. pſalmi. xxiij. di. ¶ Excep tis tamen illis eccleſijs que per ſpeciale ſtatutum vl' anti quam ↄſuetudinem extraneos clericos nō admittūt niſi

in eadẽ eccleſia bñficiati ſint aut offitia habeant ſeu bñ
ficiatorũ aut officialiũ ipi9 eccleſie familiares exiſtant ¶ In
eccleſia vero placentina cui9 ergo archipꝛ̃ſpiter ſum ꝗ̃uis
indign9 eſt ↄſuetudo ꝙ nemo admittit̃ cũ aliis in choro
cum habitu ſeu ſuppellitio ad cantandũ niſi ſit bñficiat9
aut offitiat9 in ea p̃mo nec familiares bñficiatoꝝ admitte
bãtur ¶ Sꝫ ego intantũ dixi ꝙ admittunt̃ & bñ q: fami
liares cenſent̃ pars ipoꝝ bñficiatoꝝ ergo merito eodẽ pri
uilegio gaudere · ar · c · eccleſiaꝝ ſuos · xii · q · ii · ꝑ hoc ff · li ·
cũ · precari · ii · ff · de pꝛ̃ca · vbi dicit̃ ꝙ ſiquis preca · rogauit
vt mihi in fundo morari liceat & ſuis etiam videt̃ eſſe cõ
ceſſum ad hoc ff · li · ii · § · i · & · li · ſe · ff · de vſu · et habi & · C ·
de aduo · diuer · iudi · l · reſtituente & preſertim in hoc cãu
fauorabili q: cultus diuin9 aget̃ & melius decorat̃ in mł:
titudine ſeruientiũ · & gr̃a coruſcat dũ clerici in habitib9
& ſuppelliciis vt moris eſt ſunt ibi pſallentes & cantãtes ·
¶ Nec ob · ſi diceret̃ ꝙ ↄſuetudo nõ eſt extendenda extra
caſum ſuum & ſic iura preallegata non vident̃ ſuffragai
et no · p inocenti · & io · an · in · c · ſi · de offi · ar · ꝑ hoc · ff · li · i ·
· § · v · vnan9 · ff · de itine · actu · p̉ua · & ↄ̃ bono poſſe · l · ſed
cum patrono · iii · rõne ſui quia p̃mo etiam ↄſuetudo reci:
pit extenſionẽ p̄ſertim in materia fauorabili vt in · c · nr̃o
Sed bene fateor ſecus eſſe in p̄ſcripcõe · ¶ Et ratio qui
p̄ſcripcõ ſic factum & ↄſuetudo ius rep̄ſentatum ex mor
bus vtentium et̃c facilius extendit̃ ius quaꝫ factum & ita
dicunt docto · in dictis iuribus · & ſi · c · auditis de p̄ſcrip ·
p̃mo tales familiares quos clericos apud nos vocamus
debent preſpiteri habere qui eos in offitiis adiuuent vt
le · & no · ĩ · c · iii · de · vi · & ho · cle · et ĩ glo · · c · ſedulo · xxxviii ·
di · ſi · ad p̃miſſa optime · c · licet de p̉uile · li · vi · i n · § · i · vb
p̉uilegiũ ↄceſſum ſingulariter pſone vt poſſit audiẽ diu
na tpe interdicti etiã extendit̃ ad familiares ¶ Si ergo in
p̉uilegio hoc habet locum ergo a fortiori in ↄſuetudine

que ius eſt vt i .c. fi. de ↄſue. & in .c. cum ↄtingat de fo. ↄpe. ⁊ tūque ſit lōga ↄſue. in rubro ⁊ nigro ¶ Ex quo in fero ꝙ tales non ſunt cenſendi extranei Sed intelligo ali os non familiares eſſe extraneos etiam ſi de eodem vico oriundi ſint & non ↄſueuerīt recipi ad hoc de ſuplen. neg. pla .c. ij. meli⁹. fi. li. fi. §. ſiliꝗ. C. de iure doti. Et. C. de rei vx. ac. li. vna .§. videam⁹ ad fi. ¶ Laici vero & ſi poſſīt pſalmos ⁊ orationes ſub ſiletio dicere non tñ debent in trare choꝝ nec ſtare mixtim cum clericis eo tempꝫ quo di uina celebrantur vt in .c. .i. de. vi. ⁊ ho. cle. & .c. ſacerdo tum de ↄſe. di .i. ¶ Et an poſſit vel debeant dicere domi nus vobiſcum infra dicam in queſtione que incipit q̄ro an excōmunicatus ⁊c.

¶ Quero ſucceſſiue an ſit licitū tēplarijs ⁊ alijs ↄuerſis religionum intrare chorum . & cantare ſeu pſallere cum alijs offitiantibus clericis ¶ Reſpon. ꝙ nō ſm io. an. & alios doc. quoniā in hoc perficiant̄ lapcis quib⁹ premiſſa nō ꝑmitunt̄ vt dictum eſt ſupra in q. xxi. ꝑcedenti q̄uis repiantur vt inq̄t hoſti. nō nulli principes qui in eorum capellis ex eoꝝ deuotiōe que ſūme in hoc laudanda eſt fa cientes has horas ſibi celebrari a clericis ⁊ ipſimet cum clericis ipas dicūt ¶ Sꝫ intellige ſane ꝙ tales eorum ca pelle ſunt priuata loca ar. c. cum capella. de priuile. & .c. ſi quis etiā de cōſe. di .i. ¶ Et attende etiā ꝙ taliū deuotio eſt multum ↄmendanda dūmodo eccleſie curate non fiat ꝑiuditium ar. c. tua de deci. & no. in d. c. cum capella & in hoc .c. noſtro p io. an. de ꝑmiſſis ⁊c.

¶ Quero quid de bñfitiato clerico ⁊ quocūꝗ alio ꝓmo to ad ſacros ordines qui ſuſpenſus eſt ab offitio vel excō municatus an teneat̄ ad horas canoīcas ¶ Rn̄deo ꝙ ſic nᶜ obſ. q̄ō excōmunicati vel ſuſpenſi vel depoſiti aut degra dati nō debent ſacra tangē p no. in .c. ad eius vero cubi tum di. v. ¶ Item nec id q̄ō dicitur in pſalmo. xlix. De⁹ autē ibi dum dicit peccatori quare tu enarras iuſtitias

meas per os tuum. Habent̄ etiam verba hec in. c. porro.
iij. q. vij. circa fi. qꝛ licet excõmunicati ⁊ alij de q̇bus ſup̄
non debeant tangere ſacra. aut eccleſiam intrare preſtim
tempore diuinoꝝ. non tñ excuſant̄ ab offitio qꝛ non ſequit̄
excõmunicatus non debet intrare eccleſiam ⁊c̄. ergo non
tenetur horas legere ar. c. cum dilectus de offi. ordi. pam
pinianus exuli. ff. denuo. qꝛ ex ſeparatis non infertur vt
ibi dicit̄. Ad aliō qd̓ dicit̄ q̄re tu enarras ⁊c̄. Diſtingue ā
queritur an fruſtra tales legant quo ad mer tū vite eter
ne ⁊ dicendū eſt ꝙ ſic. qꝛ ex quo non ſunt in gratia vitaꝫ
eternam ꝯmereri non poſſunt. c. ſiquis. contriſtatus. xc.
di. cum ibi nota. aut quo ad aliud videlicet ꝗ ad diminu
cōeꝫ pene ⁊ ſimilia de q̇bus per doc. in. c. ꝙ q̇dam de pe.
⁊ re. ⁊ tunc dico ꝙ non fruſtra legūt quia pſoluūt debi
tum ad quod obligant̄ pro eo qꝛ legendo horas liberant̄
ab obligacōe qua tenentur aſtricti. ita ꝙ non incurrunt
nouum peccatū ꝓpter ipſoꝝ omiſſionem cum ex precepto
ad hoc teneant̄ ¶ Nec ꝓpter excõmunicacōem ⁊c̄. Ab hec
debito abſoluunt̄ ſicut in ſimili dicimus de debitore excõ
municato. qui tamen creditori ſuo ſatiſfacere tenet̄. non
obſtante excõmunicatiōe ꝑmo ⁊ ꝯueniri poteſt. vt in. c.
ſi vere de ſen. excõmu. ꝗ. c. excõmunicamus. de hereticis
ſi. c. intelleximus de iudi. Nam clericus ratione ordinis
vel benefitij dicit̄ debitor ipſi creatori noſtro qui eſt credi
tor quod ꝓbant verba tex. c. noſtri. ibi penſum .i. debitū
ſeruitutis ſue .i. obligacōis qua aſtringitur deo pſoluat
⁊c̄. ⁊ ex his patet quid in pn̄ti queſtione ſit tenendum
¶ Queriẗ an excõmunicatus ſuſpenſus vel depoſit⁹ de
beat vel poſſit publice has horas dicere. Reſpondetur ꝙ
priuatim ⁊ ſecrete debet ipſas perſoluere ita ꝙ a nemine
audiātur ꝑmo tenet̄ dummodo non facit hoc quaſi vide
atur offitiare eccleſiam vt notatur p glo. ſi. in. c. penult.
xxxiij. di. ⁊ tollitur hoc etiam in. c. ſiquis epiſcopus. xj.

q.xiiij Uidet enim adiu ſtar laici horas ſuas et orationes dicere et ſine dñs vobiſcum. Sed loco iſtoꝝ verborū dicat domine exaudi orationem meam ſicut facere dʒ laicus qꝛ hoc ꝯpetit ad dignitatem ordinis. qua dignitate per excōmunicacōem ⁊c̃. et inobedientiam ſe indignū facit et deſiit eſſe mediator inter deum et hoīes per ipſam inobedientiam. et quia ab eccleſia et eius ꝯmunione abſciſus vt no. in d. ca. noſtro et ſpe. ti. ij. §. iuxta ꝟ. qḋ ſi excōmunicatus celebrat. per arc. et io. an. in nouella in. c. i. de ſen. et re. iudi. li. vj. in ꝟ. dampnabiliter et per gen. in d. cle. i. ſed neqꝫ clericus quando ſolus legit horas ſuas eſto qꝫ non ſit excōmunicatꝰ ar. c. hoc quoqꝫ ſtatutū de conſe. di. i. Nam hec dictio dominus vobiſcum denotat pluralitatem pſonaꝝ. et ideo adminꝰ debent ipſum proferentem adeſſe due alie perſone eodem modo et de miſſa que non debet celebrari niſi duobus ſaltem preſentibus qꝛ pluralis locutio duoꝝ numero ſaltem debet repleri vt no. in d. c. hoc quoqꝫ et in regula iuris pluralis locutio ⁊c̃. li. vj. Et ideo cum ſolus dicat offitium loco illoꝝ verboꝝ dicat domine exaudi orationē. Cogita ſi bene dico ⁊c̃. Et etiaꝫ ita ſeruari vidi et egomet ſeruo hunc ordinem ⁊c̃. Et ſic omnia offitia poſſunt excōmunicatus et ſuſpenſus ⁊c̃. eo modo quo ſupra dictum eſt legere preter miſſam. qꝛ illam nec publice nec priuate poteſt dicere vt no. in ca. ij. et. c. illud de celebr. miſ. et per totum illum ti. Et habetur de hac queſtione in ſumma hoſti. q. lxxvij. et lxxviij. et lxxix. ⁊c̃. dixi quicquid ſupra in queſtiōe que incipit quero deiñ quibus liceat intrare choꝝ.

¶ Quero an liceat clerico inſimul omnes horas dicere et quando et an ſit de concilio vl' precepto. Reſpondendū ē qꝫ vbi alias ſit ex rationabili cauſa occupatꝰ qꝫ ſic vt probatur per textum noſtruꝫ ibi dum dicit qꝫ poteſt inſimul omnes horas dicere et poſtea ad opus rurale intendere.

vnde ſi eſſent de precepto non daret̄ concilium per hos
patres qui hoc ↄdiderunt ꝙ poſſit inſimul eas legere ar.
.c. ſuper eo de vſu. qꝛ plus videtur facere qui ante tēpus
debitum ſoluit. q̄ꝫ qui poſt te. plus peti .c. vnico ⁊ io. an.
videtur ſentire ꝙ ſit de ↄcilio ⁊ idem ala. ⁊ innocen. ⁊
zabarell⁹ ⁊ ꝑ eoꝝ opiniōe ſi. qꝛ ita ē de ↄſuetudine gn̄ali
que eſt optima legū interpres ſeruatur ar. l. minime .ff.
de leg. c. cum dilectus de ↄſuetu. Quia ipſi cardinales
⁊ magni prelati. ⁊ multi alij etiam inferiores ſimul oēs
horas legunt vſq̄ ad ſextam. aliquando vſq̄ ad nonam
incluſiue. ⁊ hoc ex eo faciunt. qꝛ his expletis magna hn̄t
expedire vel alias multe occupacōes poſſunt rationales
ſupuenire ⁊ in talibus melius eſt preuenire q̄ꝫ preueniri
⁊ preſertim quando hora eſt aptior ar. l. vj. ff. de verbo.
ſignifi. Tamen dicunt innocen. ⁊ hoſtien. tutius fore vt
ↄpetentibus horis dicantur Et io. an. etiam hanc ꝑtem
videt̄ amplecti. ex eo qꝛ recitat hyſtoriam de quodam here
mita qui quandoq̄ tardius quandoq̄ citius dicebat offi
tium ſuum. cui angelus deferebat ꝓ cibo vuas acerbas
qn̄doq̄ marcidas quandoq̄ bonas Vnde cum heremita
queſiuiſſet ab angelo huius diuerſitatis cauſam. Rn̄dit
ip̄e ſibi. ſe bonas deferre eidem quando ꝑueniebat horas
Marcidas quando alijs occupacōnibus non inuolutus
tardius eas horas legebat. Ego vero credo ꝙ bn̄ faciet
clericus ⁊ ↄſultius ſi debitis ⁊ ↄpetētib⁹ horis penſum
ſeruitutis ſuo domino perſoluit. ad hoc. f. c. dolentes de
cele. miſ. vbi acriter redarguunt̄ Hi qui debito tempore
non ſurgunt ad orandum ⁊ pro hoc faciūt no. in d. cle. i.
Si ergo occupatus eſſet iuſtis occupationibus tunc eas
horas inſimul legere poterit ſecus ſi non occurrant occu
pacōes iuſte ⁊ ↄpatur literalit̄ ex tex. noſtro in principio
⁊ ſupra dixi. Nam a verbis ipſius tex. non eſt recedendō
l. non aliter. ff. de lega. iij. c. ⁊ c. ad audienciā de deci. ⁊c.

¶ Q̄uero ergo de quotidiana queſtione q̄d de ſcolarib9
qui occupāt̄ ſtudio literaꝝ an poſſint inſimul horas ſuas
perſoluere. Reſpondeo. prima facie dicendum ꝙ non. q̄a
pretextu boni (et maxime tpalis) nullum malū eſt faciendū
ar. c. non eſt putanda. xv. q. i. et. c. non magno ne clerici vel
mo. vbi glo. i. di. ampliſſime de materia dicit. ꝓ mo debet
potius omnia mala pati q̄ȝ malo ↄſentire. c. ſacer. de his
que vi. me. ve. cau. fi. Cum ergo ſcolaris circa ſtudium
intendat ꝓpter ↄmodum tempale vel aliam ambitionem
ergo ex hoc non debet horas inſimul ſed horis debitis le
gere pro ſalutacōe ¶ Aduerte ad infra dicenda. Nam ſcīa
nō poteſt ſine ſtudio acquiri et ipſa eſt que multū neceſſa
ria exiſtit pro vniuerſali regimine totius orbis et bono
eccleſie ſancte dī qui viris literatis ſemꝑ abūdare querit
vt fructum in ea aufferāt oportunum. c. graue. de ꝓben.
et. c. cum ex eo de elec. li. vj. et. c. fi. ne cleri. vel mo. vbi ꝑ
homines literatos dicitur fides catholica muro inexpug
nabili circumcingi. Et ſic ex his liquet ꝙ inherere ſtudio
literaꝝ ſit opus meritoriū. q2 ꝑ hoc ꝯuenimus ad veram
ſapientiaȝ de qua dicit ſcriptura. Beatus vir qui inuenit
ſapientiam et affluit prudentia. Melior eſt acquiſitio ei9
auri et argenti puri et puriſſimi. fructus eius et omnia q̄
deſiderantur huic non valeant ↄpari Et alibi dicitur ꝙ
pretio numeratis ↄpari non poteſt et homines nobilitat.
vt. ff. de va. et extra ordi. cog. l. i. §. eſt quidam et no. per
glo. in. c. de multa de preben. li. Alias fateor ꝙ pn̄cipale
ꝓpoſitum ſtudentis nō dȝ eſſe circa lucrum. q2 crimen aua
ritie irretiret vt nota. in. c. legimus xxxvij. di. et alibi ſcri
bitur Si vis appellari pl9us non debet eſſe auaritia irre
titus. C. de nume. pa. con. libro. x. Vnde ſi ſuum ꝓpoſituȝ
ad bene opandum verſet̄ principaliter non peccat. ſȝ me
retur in ↄſequentiam vero p̄ſperare lucrum et honorem
ſicut dicimus de preſpitero q̄ poteſt locare opacōes ſuas

hoc eſt vt principaliter celebret miſſas ⁊ alia offitia & in
ꝯſequentiam ſperare lucrū & petere mercedē ſi indigeat
ar·c·ſignificatum de preben· Et ſic ſcolaris poteſt hoc mō
ſe habere ac deo vtrūqꝫ reddere ſcꝫ debitas laudes ⁊ dein
alia honeſta opa vt eſt ſtudium facere qꝫ vt vnum ꝓpter
aliud impediat̄ ſm tho· in quadam queſtione quodlibeti
ſui & zabarellus idem ſentit ¶ Dicunt hoſti· & io· an· ꝙ
libenter viderent ꝙ fauore ſtudij eccleſia ſtatueret ꝙ cleri
ci ſaltem in minoribus tm̄ beneficiati non curati bono
zelo ad ſtudiū occupati tenentes vicarium excuſarentur
ab his horis canonicis dicendo offitiū beate virginis ⁊c
⁊ ſi: ex premiſſis vides quid ſenciendum eſt de queſtione
¶ Quero quia in textu fit mentio de miſſa an poſſit pre
ſbiter miſſam celebrare matutino non expleto . Rn̄detur
ꝙ non ·niſi ex magna neceſſitate vtputa ſiquis infirma
retur ad mortem & ſacerdos non haberet hoſtiam conſe
cratam & eſſet piculum in mora q: tunc poſſet miſſam cele
brare matutino offitio non expleto ſm guil· in libello ſuo
ſacramentali recitato per zabarellum·
¶ Quero q: in textu noſtro fit mentio ibi in verbo itemū
⁊c ⁊ ſic videtur ſentire ꝙ iam celebrauerat aliam miſſam
eadem die an hoc ſit verꝫ· Reſpondet̄ ꝙ non regulariter
q: vt inquit aug⁹· Felix eſt qui valet vnam miſſaꝫ in die
celebrare in ·c· te referen· de cele· miſ· ⁊ quotidie celebraē
nec laudo nec vitupo dicit ideꝫ auguſti· & in ·c· quotidie
de conſe· di·i· ¶ Verūtamen ſunt quidam caſus nc̄itatis
quibus licitum eſt preſbitero duas miſſas in die celebrare
quos ponit glo· fi· in ·c· ꝯſuluiſti· de cele· miſ· vtputa ad
ueniente caſu infirmoꝝ vt inquit tex· noſter· vel cū aliqͣs
moritur poſtea qꝫ celebrauit· vl' adeſt cauſa vtilitatis vl'
honeſtatis vt ſi dicta miſſa ſuperueniat aliqua magna ꝑ
ſona que velit miſſam audire ar· c· noſtri· ⁊ ·c· ſeqūtibus·
⁊ in die natalis dn̄i vt in d· ca· conſuluiſti· alias ſufficit

vnam miſſam in die celebrare vt in . d . capi . te referente .
Attamen qꝫ expreſſe non ꝓhibetur quando preſbiter plu
res poſſit celebrare ex eo ꝙ dicit in d . c . ꝯſuluiſti . ibi ſuffi
tiat ſacerdoti ſemel in die vnam miſſam celebrare ſolum
modo ⁊c . Dicit glo . poſita ſuꝑ v̊bo neceſſitatis in dicto
. c . conſu . poterit plures celebrare videlicet vnam miſſam
de die & aliam ꝓ defunctis . & quotiens celebrat totiens
corpus xp̄i & ſanguinem ſumat de ꝯſe . di . ij . ꝯperimus .
Et attende qꝫ ſi preſbiter dꝫ aliam miſſam celebrare non
debet ſumere vinum quo digitos ꝑfudit qꝫ tūc ſumendo
vinum ꝑfuſionis non poſſit aliam miſſam eodem die cele
brare vt inquit tex . in . c . ex p̄te de cele . miſ . Et ratio quia
non eſſet ieiunus . Et an qui non pt̄ vinum bibere poſſit
ꝓmoueri vide de hoc in . c . ipſi apoſtoli . ij . q . vij . Dic bre
uiter ꝙ non vt notat glo . magna circa medium ſui in d .
. c . ipſi apoſtoli qꝫ oportet ip̄m ꝯmunicare ⁊ ideo dꝫ vinū
bibere vt in . c . epiſcopus deo de ꝯſe . di . i . & in . c . peracta
de ꝯſe . di . ij . Ego laudarem ꝙ omnino preſbiter vbi neceſ
ſitas & caſus ſupra nominati ſunt precaueat ſibi ne plꝛes
in die miſſas celebret Nec ob . ꝙ in d . c . ꝯſuluiſti . expreſſe
non ꝓhibetur ꝑmo expreſſe prohibetur dum dicit textus
& vtitur hoc verbo ſuffitiat quod eſt impatiuum inclu
dens in ſe prohibicōem . quia quod precipit̄ imperatur &
quod impatur neceſſe eſt fieri . c . quod precipit̄ . xiiij . que
ſtione . i . Nam caſus neceſſitatis quibus pt̄ plures miſſas
dicere exprimunt̄ in iure videlicet in dictis capitulis . i . ij .
& ca . ꝯſuluiſti . & ca . ex p̄te . ⁊ ca . te referente . Ergo vltra
illos caſus videntur iura ꝓhibere . ꝗa cum permittatur
illis caſibus ergo in reliquis prohibetur ar . capi . nonne
de preſump . qꝫ ſi in vno concedit̄ in reliquo negat̄ dicit l .
cum ita legatum . ff . de condi . & demon . & l . cum lex . ff .
de le . & ſic per ꝯſequens peccat qꝫ ꝯtra legem ꝓhibitiuam
facit ar . c . ij . de maio . & obedien . & etiam in textu eſt iſtud

verbum ſolummodo importans etiam ſecum ꝓhibicōem ar. c. ſolite. de maio. & obedi. in verbo dumtaxat ꝑ doct. ¶ Cogita ſi bene dico in ↄſcientia tua & quando celebras. ſi celebras ꝓpter caſum neceſſitatis vel cupiditatis qꝛ deꝰ eſt deſuper cuncta cognoſcens & coram eiꝰ tribunali ſtare habebis in ſuo tremendo iudicio. c. i. de re. iudi. li. vj. Iſta dico ꝓpter nonnullos qui paſſim non verētur duas miſſas in die celebrare non attendentes ꝙ vbi neceſſitas per alios ſubleuari poteſt non debent duas miſſas in die celebrare vt nota. in di. c. ↄſuluiſti. ⁊ in. c. noſtro ⁊ alijs iuribus ſupra allegatis.

¶ Quero vlterius an miſſa ſit de horis canonicis. Reſpondetur ſm glo. ſuper verbo fructum labiorū tuorum in dicta cle. i. de celebratione miſſaꝝ ꝙ non ſed bene eſt de offitijs. & infertur ꝙ appellacōne offitioꝝ continetᷣ miſſa ⁊ non ſub appellatione horarum canonicarum. Patet qꝛ epiſcopi ſolum de honeſtate inuitantᷣ ad miſſas dicendas vel audiēdas. c. ſi. de priui. li. vj. ſed ad horas canonicas tenentur non ſolū de honeſtate. ſed etiam de neceſſitate. Et ita tenent etiam guil. pau. & ſte. ſtepha. ibidem fateṫ ⁊ dicit cum glo. preallegata ꝙ interdum diſtribucōes in eccleſijs ſtatuūtur ita ꝓ miſſa ſicut pro alijs horis canonicis ad hoc f. cle. vnica de reli. & vene. ſancto. ⁊c. Sed vide qꝛ ſi epiſcopi negligant miſſam dicere. tunc peccat ⁊ puniri poſſunt ſi hoc ex ↄtemptu agant vt le. ⁊ no. per glo. & do. c. ſiquis aut leges. x. d.

¶ Quero pone ꝙ benefitiatus non venit ad eccleſiam ⁊ non vult ſtare in choro & intereſſe diuinis offitijs ⁊ ſi eſt ibi dedignatur cantare aut os apire cum alijs officiantibus quaſi exiſtimet hoc eſſe ad dedecus & vituperium & quadam elatione inflatus. ꝙuis promptus ſit diſtributiones & redditus benefitioꝝ nedum capere ſed rape ⁊ qui potius intereſt diuinis vt ipſas diſtributiones non perdat

& redditꝰ quã pro offitio · & quot ſunt qui ſi non ſentirẽt
diſtribucões non ponerent pedem in eccleſiam · an talis
poſſit ꝯpelli ad offitiandum vna cum alijs · Reſpondetur
ꝙ ſic quia preſertim ſi diebus ſolennibus abfuerit q̇bus
maxime benefitiati a ſuis benefitijs abeſſe non debent ·
ꝑmo tales abſentes poſſunt triennio a ꝯmunióe ſuſpēdi
vt in · c · ſiquis in clero · vij · q · i · & de ꝯſe · di · Siquis etiaꝫ
& d · tex · in d · c · ſi quis · ꝙ clericus nõ debet abeſſe ab eccle
ſia per tres ebdomodas pro hoc fatiunt ea etiam que le ·
& no · in rubro & nigro de cle · non reſiden · & · c · peruenit
de appella · Et dum ſunt in eccleſia benefitiati debent eaꝫ
officiare videlicet cantando & legendo · & alia fatiendo
cum alijs officiantibus ꝛ ſi nolunt premiſſa facere pote:
runt ad hoc ꝯpelli ea ratione quia eo animo & intencóe
dantur redditus ꝛ diſtributiones vt operas ſuas preſtarẽ
debeant hoc eſt diuina offitia legere & cantare ar · capi ·
ſignificatum de preben · & · c · diſpendioſam de reſcrip · li ·
vj · Nam ſic operando penſum ſeruitutis ſue perſoluit cle
ricus vt mandat textus noſter in dicta clemen · i · capitu ·
dolentes de cele · miſſaꝝ & ſi non velit ita facere ꝛ perſeue
rauerit in ſua inobedientia & ꝑtinacóe eccleſia aut bene
fitium careat debito ſuo ꝛ offitijs diuinis poterit priuari
vt in · c · predicto peruenit ꝛ · c · tue · & per totum de cle · nõ
reſi · Nam benefitium ꝯfertur eo animo vt in eo fiat reſi:
dentia & diuina offitia ꝓpter que benefitium fundatum
& dotatum eſt celebrentur · c · relatum & · c · quia nonnulli
de cle · non reſi · Et de hoc vltimo dictum eſt aliud ſupra
in queſtione que incipit Quero q̇ ad has horas teneantᷓ
¶ Quero quia de viris eccleſiaſticis eſt dictum hucuſqꝫ:
ſed quid de monialibus literatis an poſſit alta voce & ſo
lenniter diuina offitia celebrare · Reſpondetur · omiſſis

aliquorum opinionibus ↄſiderata conſuetudine & tole-
rantia vniuerſalis eccleſie breuiter. & qꝛ in benedictione
dicuntur aliquem ordinem recipe ꝙ ſic. Nam aliq̄ ex eis
dyaconiſſe appellantur & ordinez accipiūt in benedictiōe
vt in. c. dyaconiſſe & ibi nota per glo. & archid. xxvij. q.
.i. Is tamen ordo & ſi non ſit de ſeptez ordinibus eccleſie
ſm innocen. de quibus quidem ſeptem ordinibus habet
in. c. preſbiter. &. c. ſequenti. xxiij. di. Attamen talis ſtat9
ſufficit ad diuina offitia dicenda. & quāuis talis dyaco
niſſa quam nos abbatiſſaz vocamus. legat omeliam vel
euangelium in matutino quod ex cauſa deuotionis & in
conſolationem fragilitatis ſexus ab eccleſia ↄcedit. q̄uis
quidam dicāt ꝙ in partibus ytalie tales dyaconiſſas nō
habeamus. tamen non dicit dominus vobiſcum. ſed ei9
loco domine exaudi orationem meam ſicut fatiunt laici.
prout dixi in queſtione que incipit. Quero an excōmuni
catus. Item nec euāgelium legit in miſſa nec altare mini
ſtrat vt in dictis iuribus in pncipio allegatis & de coha.
cleri. & muli. c. i. in. fi. quāuis a nonnullis male ſeruetur
& ideo male. &c.

¶ Quero ↄſequēter qꝛ dictū eſt ſupra de eo qui hꝫ benefi
tium ꝙ teneat dicē has horas ꝗ quid ſiq̄s hēat pl'a bn̄fi
tia an teneat horas iſtas canonicas pl'ies dicē. Reſpon.
ꝙ pma facie videt dicendū ꝙ ſic qꝛ onus debet correſpō
dere emolimento. xij. q. ij. caritatem & vj. q. i. c. aduerſi
tas Ille ergo qui duplex benefitium hꝫ duplici onere gra
uari debꝫ & vtriuſqꝫ benefitij onus ſubire ar. c. cū capella
de priuile. & vbi capit quis emolimentum ibi ſeruiat. &
ſi in vtroqꝫ debet ſeruire articulo. no. in. c. ſignificatum
de preben. quia recipiendo benefitium primū & ſecundū
& terciū videtur ſe obligaſſe velle ſubire onera bn̄fitioꝝ

Sed inter cetera onera q̄ habeat q̄libet benefitiū eſt q̄ō
dicat̄ offitiū ⁊ ꝓpterea dicitur dari benefitium ·ca· ſi· de
reſcrip· li· vj· ⁊ de iſta obligacōe quomodo ꝯtrahit̄ vide
ſupra in queſtione que incipit quero primo quid ſint· ⁊c·
Item q: legit̄ ꝙ non eſt ferendus q̄ lucrum amplectitur·
onus aūt ſubire recuſat l· vnica ·§· ꝓ ſcdō ·C· d̄ cadu· tol·
Conueniens eſt iuſtum ⁊ equū vt poſtq̄ȝ ex vtraq̄ȝ habet
ꝯſolacōem ⁊ fructus percipit ⁊ locum occupat ⁊ ea inten
tione collata ſunt ſibi benefitia vt in eis ⁊ diuinis ſuiat
·c· relatum de cle· non reſi· merito debet duplex onus ſub
ire ſi duo benefitia habeat videlicȝ horas canonicas plu
ries dicendo pro vtroq̄ȝ benefitio vt ſic inueniat̄ pticeps
paſſionum ſicut eſt particeps ꝯſolacōum ·c· i· de ſepul·
Solutio q̄ȝuis predicta argumēta perſtringant ⁊ videan
tur concludere Attamen in ꝯtrarium ſe habet ꝯſuetudo
generalis eccleſie q̄ȝ papa cardinales ⁊ ceteri ſciunt ⁊ pa
tiunt̄ ergo ꝓ lege videt̄ tenenda q̄ an bona ſit ⁊ deo gra
ta cogita Et dicūt aliqui ꝙ ſi confertur benefitium vni
aliud habenti ꝙ pro eo q: ſit talis collatio q̄ ſapit diſpen
ſationem vt poſſit eſſe pluralis in benefitijs cum q̄libet
benefitium reſidentiam requirat vt in ·c· ſi gratioſe de re
ſcrip· li· vj· videt̄ diſpenſari in q̄ndam ꝯſequētiam vt tm̄
ſemel horas dicat· Sed iſtoꝝ rō non placet mihi· q̄a licet
etiam vel papa patiat̄ non tn̄ dicitur diſpenſatum ·ar· c·
cum iam dudum de preben· in ſi· ⁊ ibi bona glo· ⁊ no· iij
di· c· omnis Poſſet eoꝝ ratio habere locum vbi benefitia
eſſent tenuiſſima quia tunc quis poteſt eſſe pluralis ex di
ſpenſacōe q: adeſt nc̄citas vel vtilitas ·c· expoſuiſti de pre
ben· ⁊ ·c· vnio· x· q· iij· Nam videt̄ eſſe ſatis inhoneſtum
vt poſtq̄ȝ quis habet in benefitijs ſufficientiā vite iuxta
·c· de monachis de preben· non debeat vltra plus appetē
⁊ pluralis eſſe in benefitijs q̄ō a iure reꝓbat̄ ·c· cum iam
dudū de preben· ⁊ ·c· cum eccleſiaſtice de excep· ⁊ · ca · q̄a

nonnulli de cle. non reſi. iura ſunt vulgaria ⁊ ꝯſidera ꝙ
quicquid ſupeſt vltra victũ & veſtitum ipſi clerico totũ
eſt paupum & non ſuum. ca. quoniaꝫ. xvj. q. v. & archid.
in. c. p̃nti de offi. ordi. & ibi glo. que notat quibus caſibꝰ
& clericus facit fructus ſuos. & an de eis poſſit teſtari &
ibi tenet ꝙ clericus ſimpliciter beneficiatꝰ poterit teſtari
ſed ſecus ſi habeat beneficium adminiſtracõis huic an-
nexum vtputa curam animaꝝ ad hoc f. c. relatũ de teſta.
la. ij. ꝓpterea iam non eſſet ferendus vnus qui ab vxore
doteꝫ recepiſſet ⁊ onera matrimonij ſubire recuſaret etiã
ſi dos eſſet tenuis. c. horrendus. xxxij. q. v. & xxxij. q. vij.
& ſi non habeat ad ſufficientiaꝫ dꝫ ex honeſto artificiolo
victum ſibi querere vt le. ⁊ no. in. c. clericis victum. xcj.
di. Sed ponatꝰ ꝙ quis multas vxores poſſet accipere. &
ab oĩbus dotem reciperet vel alias eſſet pluribus obligatꝰ
nõne deberet oĩbus alimẽta miniſtrare ⁊ oĩm illaꝝ mlieꝝ
onus ſubire ⁊ oĩbus ſatiſfacere Certe ſic ar. predictorum
iuriũ. hoc nanqꝫ dictat ratio natalis de q̃ in regula q̃ ſen
tit ꝯmodũ ſentiat & onus de re. iuris li. vj. cũ ſuis ꝯcor.
ita ⁊ in caſu nr̃o dẽmus dicere vt poſtq̃ plures vxores. i.
eccleſias ⁊ beneficia hꝫ ⁊ dotem ab oĩbus ipſis eccleſijs
vel beneficijs. i. redditus ⁊ emolimenta percipit ⁊ ꝓ plu
ribus eſt obligatus ab oĩbus in diuinis deſuire tenetur
⁊ ſatiſfacẽ & ꝓ hoc ſunt no. in. c. predicto clericis victũ
xcj. di. & vide que dixi ſupra in queſtione q̃ incipit quero
quid ſit clericus Inſuper pone ꝙ tu eſſes obligatus diuer
ſis creditoribus puta vni in decem ⁊ alteri in alijs deceꝫ
& alteri etiam in decem ⁊c. Nam ſoluendo vni ſua deceꝫ
non propterea ab alijs creditoribus vnica predicta ſolu-
tione facta vni ex creditoribus predictis de decem eris li
beratus. quia non ſunt debendi aliorum creditorũ
vt melius intelligat. Sed quilibet de per ſe & ſeparatim
eſt creditor. Et quilibet debet habere ſua decem per ſe.

ita ⁊ in casu nostro quodlibet beneficium debet velut creditor
a clerico pensum suum .i. debitum recipere vt sentit textus
ibi pensum ⁊c. ⁊ F. c. eam. te. de iureiu. et ff. de constitucōi.
pecu. l. si vero mihi ⁊ ff. de solu. l. vero procuratori. §. i.
Nam tot sunt obligacōes quot res. ⁊ ideo esse tot debent
solucōes li. scire. ff. de ver. obli. Attamen vt dixi contrarium
seruatur vt ita reperio decisum per thomam in quodlibeto
suo secundum quod zabarellus ipsum recitat dicentem quod sufficit clerico
plura beneficia habenti quod suum offitium semel dicat et ita de
facto seruatur vt dixi Nescio tamen si in alio seculo reperiam ita ser=
uari ⁊ decidi ⁊c. cogita in conscientia tua si bene dico.
¶ Quero propter supius dicta Quid si in duabus ecclesijs
in quibus quis est beneficiatus fiunt diuersa offitia cuius ecclesie
offitium debeat dicere. Respon. secundum thomam quem recitat
zabarellus in hoc c. nostro. in commento seu repeticiōe quam
sup eo facit ipse zabarellus fuit vnus bonus homo magnus
canonista multa scripsit in iure canonico ⁊ tandem effe
ctus est cardinalis florentinus nuncupatus propter magnas
virtutes suas ⁊ scientiam Attestari possunt qui eum vi
derunt ⁊ audierunt ⁊ presertim in concilio constantien. ⁊
sua scripta etiam attestantur vocabatur Franciscus de zabar.
⁊c. Dicunt ergo tho. ⁊ zabarel. quod dicet offitium illius ecclesie
in qua habet maiorem gradum ⁊ dignitatem vtputa in vna
ecclesia est prepositus vel archipre. in alia vero simplex canonicus
quamuis prebenda canonicalis sit pinguior. Ego vero in hac
questione puta aliter dicendo. sic distinguendo. aut in nullo
beneficio residet. et tunc procedat opi. tho. ⁊ zaba. aut residet
in maiori beneficio quamuis sit minoris redditus et tunc debet sequi
mores ⁊ ritum illius ecclesie in qua residet vt concordet se cum alijs
officiantibus in ipsa ecclesia ar. c. cle. fi. de cele. miss. vbi dicitur quod
clerici se debeant conformare in offitio cum his cum quibus
morantur. ita et eodem modo dico si in minori resideat beneficio
ad hoc etiam vt scandalum euitetur. c. nihil de presump. ⁊ magis

quia ſcãdalum euitandũ eſt in diuinis offitijs vt ꝓbat
in·c·ſi·xij·di·⁊ xj·di·in his·Si vero ad partem velit of=
ſitium alterius eccleſie in qua nõ reſidet dicere hoc poteſt
⁊ laudo talem viꝫ·quia tunc vtriqꝫ beneſitio in offitijs
ſatiſfacit·Sed quis eſt hic homo ꝑfecto mirabilia facit
in vita ſua ⁊ neſcio ſi ſimilis illi ſit inuentus.

¶ Queritur an clericus non deuote horas ſuas legens
vel aliquid omittens vtputa ſincopando vel verba non
ꝓferendo recte peccet·⁊ ſi ſic·an venialiter vel mortalit᷑
Reſpondetur ſm̄ innocen·⁊ nonnullos doc·alios ⁊ per=
zaba in·c·noſtro ⁊ latius in·c·dolentes de cele·miſ·⁊ in
d·cle·q·e·ti·ꝙ qui ex ꝓpoſito voluntarie vel malitioſe nõ
deuote horas dicit·vel aliquid ex eis omittit·vel ad hoc
opam dat·puta immiſcendo fabulas ⁊ in eis ſe ponẽdo
ille peccat mortaliter qꝛ opus dei minus accurate·minus
legittime facit·⁊ ideo pro non dicto ⁊ pro non facto ha=
betur·c·qui ex timore de re·iuris·Si vero eſt negligẽtia
leuis que non venit ex ꝓpoſito·ſed ꝓpter voluntatẽ ad
cogitandum de aliquo bono ſpirituali vel tempali vl᷑ qꝛ
nimiũ fatigatus longa lectione vel deuict⁹ ſomno ⁊ tal᷑
peccat veniali ar·c·qualis ⁊ ca·qui in aliud·xx·v·di·Et
eſt ratio qꝛ vt ſcribit p·bern·Cor hoĩs eſt mobili⁹ omni
re mobili·⁊ non eſt adeo fortis hõ ꝙ tales cogitacões
poſſit euitare·Et iõ cum accedit ad oranð acceder ca bo
na intencõe ⁊ ꝓteſtacõe mentali vt talis ei⁹ intẽtio ſit ſp
velle deuote orare·quis aliqð aliud ↄtingat cogitare·
qm̃ ⁊ ſi in proſecucõe mens ad alia rapiat nihilominus
ſemper in prima intentione cenſebitur perſeuerare ar·coꝝ
que nota·in·ca·maiores de bap·Niſi eſſet tãta vagatio
aut diſgreſſio ꝙ omnis eius intentio peat·Et tunc habꝫ
locum ꝙ ſcribit ciprianus in libro de oratione dñica·

¶ Quomõ poſtulas a deo te exaudiri cuꝫ teipm̃ nõ exau
dias Et alibi populus hic labijs me honorat·cor aũt eoꝝ

longe eſt a me Mathe. xv. c. et no. per pau. guil. gen. ſte.
et pmo. premiſſis in d. cle. i. ¶ Dicūt quoq ipſi docto. ꝙ
quando fatigatus eſt nimium longa lectione. ꝙ tunc pr
cauſa recreationis eccleſiam exire. ꝫ caueat ne nimiū fre
quentet nec ſit longa mora in exitu. ꝫ cito redeat ad offi
tium. et illud ſtudeāt deuote pagere. et tales cogitacōes
diſtrahentes a ſe remouere ꝙuis pluries relabatur. quia
dicitur ꝙ primi motus non ſunt in poteſtate hominis.
quia oportet eſſe fortes et bene vigilantes. cum dyabol9
ſemp querat ſuis aſtutijs ſanctum ꝓpoſitum et opus diui
num pturbare. ſicut legim9 de monacho qui p dyabolū
ab offitio diſtrahebat. Et beatus benedictus vidit demo
nem in quadam carta cogitacōes monachi ſcribentem et
dum non plus eſſet de carta demon eam poſuit ad dētes
vt eam dilataret ſicut fatiunt cerdones de corio et ecce dū
nimium traheret carta fracta cedit de capite ad murū et
ſeipm percuſſit quez ſanctus vidēs ſubriſit. et deinde am
monuit monachū vt cor ſuum poneret iugiter ad offitiū
et ad deum et ita factum eſt et monachus liberatus fuit.
etc. Debet enim quiſq clericus horas ſuas nō cū ſincopa
vel curſim aut feſtināter ꝫ pauſatim alias tractim et pauſa
timq preſertim in medio cuiuſlibet verſiculi pſalmorū
debitam faciendo inter ſolenne et feriale offitium drām
reuerenter perſoluere vt in dictis iuribus et late legitur
in decre. facto in ꝯcilio baſilienſi poſito ſub rubri. de cul
tu diuino. Quod quidam decretum velut ſanctiſſimū dz
apud clericos eſſe vt ſciant eius tenorez. et cum qua graui
tate et modeſtia atq ſcrimonia debeāt has horas pſoluē.
¶ Quero quid ſi clericus recedat ante finem offitij. an
debeat habere diſtribucōes quottidianas Rn̄de. ꝙ non
ſi nō ſubſit cauſa excūdi aut aliqͦ impedimētum de quo
dz credi verbo ſuo qr agitur de anima et ꝯſcientia ipſius
et hoc ꝯſiſtit in ſolo animo ipſi9. qz forte fatigatus longa

lectione exijt cauſa recreacōis vt ſupra in ꝓxima p̄cedēti
queſtione dictum eſt · et an hoc ſit verum nō poſſet bene
ꝓbari ad hoc f·c· ſignificaſti de homici· et· ca· vt circa de
elec·li·vj·in glo·penult·et melius in ·§·aliquiſti·de acti·
de hoc glo·ſuper ·v°· ſi eſt ita in d·c·ſignificaſti· ¶ Poſſet
tamen etiam impedimētum extrinſecū eſſe probabile · Sꝫ
ego vidi ſtatuta in eccleſijs quibuſdam · vbi ſolum v̄bo
canonici aſſerētis impedimētum creditur ꝛc· ¶ Debet cleri
cus vſq ad finem offitij ex debito perſeuerare· aliter non
dicitur debitum ꝑſoluiſſe ar·c· pudenda·xxiij·q·v·qꝛ ſcribi
tur ꝙ qui vſq ad finem ꝑſeuerauerit hic ſaluꝰ erit ¶ Et
exemplo operarij qui vſq ad finem in vinea dn̄i·i· in ecc̄ia
et in offitio laborauit mercedem cōpletam habuit · Et iō
notanter dicit tex· noſter penſum ſeruitutis ſue perſoluat
quō verbū nota·qꝛ iſta ꝯpoſitio ꝑ adiuncta verbo denotat
cōtinuacōem et ꝑſeuerantiam tp̄is videlicet a principio
vſq ad medium et finem et no·in·c· ſi conſtiterit de acu
ibi in verbo ꝓnoctauit ꝛc· et habetur ꝑ archid·in·c·cum
cōtumatia de heret·li·vj·ſup·v°·ꝑ annū·ꝛc·ff·de v̄boꝝ
ſignifi·li·vj·bona·§·pnoctare et ſic merito recedēs abſq
iuſta cauſa carere debet diſtribucōibus quottidianis vt
inquit glo·ſup ·v°· exeundo in d·cle·i·de cele·miſſe·et idem
ſentit guil· et ſteph·allegauit·c·vnicū de cle·nō reſi·et·c·
·i·de iudi·cū ibi nota in ſimili ¶ Et gen·dicit ꝙ non va
let ſtatutū ꝙ intereſſens vni hore habeat integras diſtri
bucōes ſi in alijs abſens ſit · Et ho·dicit qꝛ illud ſtatutū
venit ad diminucōꝫ cultus diuini·pmo videmus ꝙ laici
ex p̄cepto eccleſie maxime dn̄icis diebus dn̄t vſq ad finē
miſſe ſtare in eccleſia de conſe·di·i·miſſas et ca·ſequenti·
Ergo fortiꝰ dicam de clericis q̄ ex debito et ex p̄cepto te
nentur ad horas et ad diuinū offitium perſoluendum vt
dictū eſt in queſtiōe precedēti· Sꝫ vbi alias nō eſſent vel
non darent in eccleſia diſtribucōes·tūc debēt arbitrio iu

dicis puniri & compelli vt perſeuerēt· vt in dicta q̄ſtione
d·xi·ꝛ in queſtione ſeq̄nti etiam dicetur aliquid·
¶ Quero vlterius quid ſi aliquē verſum pſalmi vel ip̄m
pſalmum omittit An debeat a capite incipꝫ Reſpōdeo ꝙ
non ſm Innocen·ꝛ hoſtien·& Io·an·d·ca·Dolentes·de
cele·miſ· ne forte ſcandalum in choro fatiat·a quo preca=
uendum ē vt inquit gregori9 ·& in ca·nihil·de preſcrip·
ꝛ hoc qn̄ ex leui cauſa ſeu negligētia ꝓcederet Attamen
venialiter peccat ꝛ tanq̄ de ueniali penitere debet·dicūt
ipſi docto·Et poteſt eſſe ratio·q: primi motus non ſunt in
poteſtate hoīs ¶ Item q: nil eſt mobilius q̄ cor hominis
vt plene dictum eſt ſupra in queſtione·que incipit·quero
an clericus non deuote horas legens ⁊c̄ Secus ſi affecta
ta eſſet negligētia·q: tūc mortaliter peccaret·vt in·d·q·
habetur·& debet ad ptem poſtea offitio expleto qd̄ omiſ
ſum eſt recupare ac eodem modo ſi magnam partem pſal
moꝝ vel lectionū aut laudes omiſiſſet Ita ꝯſulit io·an·
¶ Sed huic dicto obſtare videt̄ dictum Ieremie ꝓphete
dicentis·xlviij·c·ꝙ eſt maledictus homo qui facit op9 dei
negligēter Item ꝛ illud qd̄ ſupra dictum eſt in e·q·ꝙ q̄s
poteſt ꝯpelli ad dicendū horas·p̄mo & p cenſuram eccle
ſiaſticam que non fert̄ niſi ꝓ mortali peccato·c·nemo·xj·
q·iij·& ſic videt̄ eſſe ſub precepto·ꝛ ideo neceſſe ē vt obe
diatur·c·quod precipit·xiiij·q·i·& ſi·d·cle·i·de cele·miſſe
ibi in verbo in puritate ꝯſcientie animiq3 deuocōe·quō
ergo poterit eſſe deuotio·vbi adeſt negligētia·& in locū
deuocōis intrat·negligētia videtur eſſe in pcc̄o mortali
quia non facit clericus id quod precipit lex·& ſic eſt ꝯtra
ꝯpi·dictoꝝ doctorum ¶ Pro ſolucōe predictoꝝ dic·ꝙ illa
ꝯtraria intelligi dn̄t de accurata & deſidioſa negligētia
non autem de leui·que prouenit ex nimia occupatione
offitij ſui·fatigatione ſpūs aut ex nimio ſomno·q: tunc
venialit̄ & nō mortaliter peccat·ita dicūt ipſi doc·in d·c·

dolentes & in d. cle. i. q̃ cle. ꝑetuo debẽt menti hr̃e clerici
& eius ſepi⁹ tenorem legere vna cum d. c. dolentes & de=
creto baſilien. poſito ſub rubrica de diuino cultu. vide ad
premiſſa dicta. q. que incipit quero. an cleric⁹ non deuote
ꝛc. Et ideo ꝙ non peccat mortaliter facit tex. in d. c. dolẽ=
tes. ibi dum dicit ingr̃tum deus dederit. ꝛc. quaſi dicat &
durum eſt ponere hoc ſub ꝑcepto. ꝫ relinquit gratia dei.
q2 etiam non debꝫ inijcere laqueum alicui ꝛ graui onere
aliq̃ per ſuam ꝯſtitucōem aggrauare prebr̃im in his que
ſm naturam impoſſibilia exiſtunt. q2 primi motus ꝛc. &
q2 cor hominis ꝛc. vt in d. q. Et ideo debent intelligi non
de leui. ꝫ de affectata negligentia. que eſt ad pcc̃m mor̃le
Item etiam q2 ter loquitur de omiſſione horaꝝ. que eſt ad
pcc̃m mortale. vt in d. iuribus. Non autem de omiſſione
verſiculi vel pſalmi. Et ideo ad hoc non debent fieri ex
tenſio. ar. l. ſi. minor. ff. de ver. ob. & c. ſuſceptum de re=
ſcrip. ꝛ eſt omnium opinio.

¶ Quero ſi clericus dum eſt in offitio non intelligit q̃re
legit an peccat. Reſpõdeo ſm innocen. ꝙ non in. d. c. do=
lentes. Ego in hoc diſtinguo taliter. aut ipe clericus duꝫ
horas ſuas legit ſol⁹ cũ alijs ꝛ duꝫ audire etiã dẽat alios
legentes dat opam ita ꝙ non intelligit. q2 mens ex affec=
tata negligentia & longa vagacōe totalit̃ vagat̃ a bono
ꝓpoſito. & tunc peccat mortalit̃. q2 dicit tex. cle. i. ſepe alle=
gate. ꝙ in puritate ꝯſcie animiq̃ deuotione dꝫ offitiũ ꝑ
ſoluẽ. aut hoc ꝓcedit ex leui negligentia. & tunc tanquã
de veniali penitere debẽt. c. q̃lis. xxv. di. & huic ꝯcordãt
ea que plene dixi ſupra in q. xxi. ꝑcedenti. aut hoc ꝓue=
nit ex ignorantia & imbecillitate intellect⁹ vt quia non ẽ
literatus multum. ꝛ tunc ꝓcedat opi. innocẽ. hoc modo
declarata. ꝛ intellige ꝙ non peccat. dummõ ſcire ſtudeat
& habeat cor ſuum ad deum & deuote legat ꝛ pſallat ſm
gratiam ſibi a deo datam pro hoc f. dictum auguſti in c.

ſedulo·xxxviij·di· ¶ Item dico ⁊ de laycis·qui dum in=
terſunt diuinis offitijs non intelligunt q̄ ibi cantant᷑ vel
leguntur·licet audiant ip̄os clericos cantantes pſallātes
⁊ legentes· Nam vt no·per ip̄m inno·in d·c·dolentes·
et tangi·etiam p modernos doctores in·d·cle·i·debent ip̄i
layci eſſe ſub ſilētio ⁊ orare deum vt offitium qđ celebra
tur ſibi ⁊ alijs ꝓſit· ⁊ deuote in ecc̄ia ſtare·ar·no·in·c·pri
mo·de vita ⁊ honeſtate clericoꝝ ⁊c·
¶ Quero vlteri⁹ vt me clariorē faciam ꝑ eo q̄ dixi q̄ ſi
non multū literatus clericus non peccat ⁊c·an ꝓpter im
pitiam ſeu ignorantiam ſit deponend⁹ Reſpon·ſm aug·
in libro de cathezizandis rudibus recitatum p gratianum
in đcreto in·c·ſedulo·xxxviij·di·vbi dicit q̄ ſcolaſtici nō
debent ɔtemnere humilitate imbutos xp̄iana quos cog=
nouerunt magis morum vitia q̄ verborum ampli⁹ deui=
tare· Et poſt pauca infert hec verba in tex· Ita enim non
irridebunt ſi aliquos antiſtites ⁊ miniſtros eccleſie forte
aīaduerterit vel cum barbariſmis et ſoleociſmis deum in
uocare· vel eadem verba q̄ ꝓnunciant non intelligē ꝑtur
bateq̄ diſtinguere·i·non p̄ſentatim legere et anxiatim p⁹
ea ſequit᷑ in textu non q̄a iſta minime corrigenda ſint q̄ſi
dicat·pmo ſunt corrigenda ⁊ opandū vt addiſcāt· ⁊ hoc
illa ratione vt ſentit ibi tex·cum glo·quia magis conſi=
deranda eſt ſententia ⁊ mens quam verba ⁊ huic ɔcor=
dat·c·marchion·i·q·i· ⁊·c·ex literis de ſpon corde cū caſto
menteq̄ ⁊ vigili·ſm gratiam ſibi a deo datam deb; deo
ſuire· vt in p̄cedente queſtione dixi·quia de⁹ non tantū
opus aut vocem·ſed affectum conſiderat· Nam affectus
facit vt vox a deo exaudiatur· ⁊ op⁹ ſit remunerabile vt
in no·in·d·c·ſedulo· Et quamuis ſit opus bonū ⁊ affect⁹
prauus·nullum inde debetur premium·ar·eorum q̄ no·
in·c·non mediocriter·de ɔſe·di·v· Et eſt textus·iero·re=
citatus ꝑ gratianū in decreto vbi inquit·q̄ non tm̄ oxe

ſed corde deus adorandus eſt. quia melior eſt quippe pſalmorum decantatio cum cordis puritate ac ſeruitate & ſpirituali hilaritate quantocius pſalterii modulatio cum anxietate cordis atque triſtitia. quia deus non flectitur dulcedine verborum. vt homo etc. Et ideo ex premiſſis videtur. quod quamuis clericus ſit imperitus aut ignatus non tamen eſt deponendus. vt notat clare glo. ii. in d. c. ſedulo. § cum ſedulo ita agendum eſt. vt ſtudeant ſcire melius. nec eos debet pudere addiſcere. Cathone dicente Inſtrue preceptis animum ne diſcere ceſſes Nam ſine doctrina vita eſt quaſi mortis ymago Et ſeneca inquit. nulla etas ſera eſt ad addiſcendum. Et alibi quod optima norma viuendi eſt cupiditas addiſcendi. Et intellige ſane dum dico propter imperitiam quis non eſt deponendus niſi imperitia ſeu ignorantia eſſet intolerabilis. quia tunc ſecus eſſet. vt in. c. finali de etate & qualitate. Declaro apertius predicta & materiam. ſecundum quod mihi videtur. Nam aliquando quis non eſt peritus ad vnum beneficium. vtputa habens curam animarum. et quamuis veniat ab illo deponendus non redditur. Et ſic iterum tamen deponendus non eſt talis mendum. vt a quocunque beneficio venit deponendus Et ideo de tali beneficio quo dignus ſit erit ſibi prouidendum ea ratione ne cogatur in opprobrium cleri mendicare. vt no. in. c. ii de prebendis. ſed vbi omnino eſt imperitus literarum & inſufficiens ad quodcunque beneficium adhuc dico talem eſſe prouidendum illa ratione ne cogatur mendicare etc. Et debet per eum qui ordinauit ipſum ſuſtentari in odium ſui. quia promouit indignum. et ad hereditatem elegit. que omnibus literatis et ydoneis patens eſt ita ampliſſima eſt niſi iſte taliter promotus de ſua vel etiam paterna hereditate poſſet ſe ſuſtentare ar. eorum que le. & no. in. c. Epiſcopus ſi aliquem et. c. cum ſecundum de prebendis. & tunc viuat de facultatibus ſuis. et addiſcere querat. ꝑmo compellatur ſi beneficiari

debet et postea cantare digne poterit illud ps. Dominus pars hereditatis mee et calicis mei tu es qui restitues hereditatem meam mihi. habentur hec verba in d.c. cũ ſm aplm atq̧ illud etiam dicere. Portio mea est dominus in terra viuentium. De hoc vide questionem que incipit. q ro an pro eo &c.

¶ Quero quid si clericus dimittat horas canonicas dicẽ propter eo quia non habet breuiarium. an si dixerit alias horas. videlicet crucis. trinitatis. spiritussancti. beate virginis. vel orationem dominicam. vel pater nr̃. vel alias orationculas possit recompensare. et sic excusatus ¶ Respondetur ſm Raymundũ q sic. et tunc non peccat mortaliter ¶ Ego vero aliter in hac materia puto distinguẽdum et dicendum aut loquimur de eo qui potest sibi prouidere de libro pro offitio dicendo. vtputa qui potens ẽ ad emendum breuiarium vel ad faciendum sibi scribi vl quia est in loco vbi est ecclesia habens libros p horis dicendis et non prouidet et tunc in culpa est et peccat mortaliter. quia non satisfacit obligationi ad quam astrictus est nec p satisfaciendo diligentiam adhibet vnde non est liberatus. ar. no. in l. quod te. ff. si. cer. peta. Quid aliud est de tali dicendum nisi quia tanq̄ desidiosus et morosus venit damnandus p hoc f. regula mora sua cuilibet ẽ nociua de re. iu. li. vi. Nec admittit si velit illam excusacõz facere. q loco horarum dicit in recompensam alias orationes. q aliud p alio inuito creditore solui non potest p̃sertim vbi facultas soluendi adest. vt scribit paulus iuris consultus in li. ij. ff. si cer. pe. . postq̄ enim p obligacõem contractam in susceptione ordinis vel benefitij obligatus ad ipas horas extat. de qua obligatione dixi sup̃ in questione que incipit quere primo . et ex quo capite dum dat ista obligatio ibi vide et in. q. alia eam sequte. Igitur ipas horas psoluat. q hoc dat ipa obligatio et forma constitutionis ecclesie . et ideo in forma solutio iparum horarum

fieri debet ſi debet dici liberatꝰ . ar. iuſti. qui mo. tol. ob:
ligatio in principio vbi dicit textus ꝙ ſolutione eius qđ
debetur tollit̄ omnis obligatio . ⁊ alibi dicit ꝙ dum pro:
miſſio tollitur ſolutione eius qđ promiſſum eſt ar. no. in
.c. ad noſtram de iureiurā .li.i. ⁊ in .l. promiſſor .§. con
ſtituto .ff. de conſti. pecu. ⁊ in .i. Item ſi liberatus .§. qui
paratus eſt .ff. qui mo. pig. vel hpo. ſol. Nam qñ clericꝰ
promouet̄ ad ſacros ordines vel benefitia recipit reſultat
iſta obligatio vt has horas legere teneat̄ . ⁊ ad hoc vide
tur ſe obligare in ꝯſeq̄ntia3 ad omnia que iuris diſpoſicō
dictat ratione ordinis vel benefitij ſuſcepti . q̄a qui vult
antecedens velle debet ⁊ conſeq̄s neceſſarium ad illud
.c. pterea de offi. dele. ⁊ .l. ad legatum .ff. de ꝑcu. ⁊ vi
de in d. q. v. Aut non poteſt ſibi ꝓuidere de libris . vtputa
q⁹ eſt in carceribus . vel in via ſuo breuiario ſpoliatus nec
habet vnde habere poſſet recurſum ꝓ offitio ſuo legēdo
⁊ tunc talis eſt excuſatꝰ dicendo eas orationes ⁊ pſalmos
quos ſcit ⁊ poteſt ⁊ hoc modo crederem ꝯpenſacōem ad
mittendam . Sed conſulo ſi poteſt benefit. d3 offitiū omi
ſſum repetere ⁊ conſulte opabitur exemplo debitoris . qui
lic3 in termino ſuo creditori non poſſit ſatiſfacē . nihilomi
nus non dicetur eſſe liberatus ꝓpter hoc . ymo ipſo ꝑueni
ente ad pinguiorem fortunam ⁊ ad facultatem ſoluendi .
tunc ſoluere tenetur creditori quem ꝓpter egeſtatem ⁊ im
poſſibilitatem ſui debitoris oportuit habere patientiam
ar. no. in .c. odardus . de ſolu. ⁊ ibi glo. ⁊ in .l. is qui .ff.
de celſi. bono iuncta .l.i. .c. e. ti. Nam deus eſt creditor cui
debitum debetur . ⁊ hoc in .c. noſtro dicitur ibi penſū ſui
tutis ⁊c. niſi eſſet tanta multitudo . vt inquit hoſti. ꝙ ipſe
redicē non poſſet . tñ debet ſibi imponi penitentia . q̄ſi im
poſſibile foret ipſm poſſe redicē . ar. ff. de re. iuris impoſſibi
lium . ⁊ de pac. c. fi. ⁊ hoc opus . vt dicit inno. etiam pla
cuit multis S3 dicit ipſe ꝙ ſi non redicunt non dūmodo
de peccato omiſſionis ſibi imponatur pñia . vt ſic puniatꝰ

in quo deliquit. Credo ꝙ bene faciet ⁊ ↄſulat ↄfeſſorem
peritum. qꝛ bonarum mentium eſt ibi timere culpam vbi
culpa non eſt. c. ij. de obſua. ieiu. Et ſi neceſſitas vtputa
infirmitatis allegat᷑ videat bene qualis fuit illa nc̄citas
omittendi horas confeſſor. qꝛ ipſe deus non debet eſſe dete
rioris conditionis quam homo creditor. cui ipſe homo tā
quam eius creatura ſuire tenetur. ⁊ debitum ſuum ſup
iuditia iuſtificationis ſue pſoluere. vt dicit textus noſter
in fine ſui. ¶ Iſta dixi ꝓpter nonnullos qui non verentur
prelaturas ⁊ beneſitia retinere. ⁊ ꝓpter quemcunqꝫ caſum
etiam leuem omittunt offitium. ad quod obligant᷑ racōe
beneſitij. vt in. d. c. fi. de reſcrip. li. vi. aut modicam infir
mitatem continuam aut interpollatam. ⁊ ↄtra hos. f. l.
v. ff. de re. iud. quia talis non excuſatur ab offitio. vt in
quit ho. non aduertentes ꝙ hoc fit de precepto ⁊ ex he
reditate xp̄i viuant. vt in. c. cū ſm apſm de p̄ben. ⁊ hono
rem ⁊ oīmodam reūentiā ab hoīb᷒ aſſequant᷑ pᷓe ⁊ digni
tatē. vt no. in. c. de multa ⁊ p totū de p̄ben. ⁊ dig. Et īdō
ꝓ tot ⁊ tantis bonis non dꝫ̄et clericū horas etiam ex q̄li
cunqꝫ nc̄citate tedē repetē. qꝛ ppera eſſet ꝙ ſic in carcerib᷒
non pōt fruct᷒ bn̄fitioꝝ ſuoꝝ. ⁊ ſi illos pdidiſſet ſibi cō
petit act. ad recupandū. qꝛ p̄uilegiū ſpoliati latiſſimum
eſt vt in toto ti. de cā p᷒ ⁊ ꝓpe ⁊ in toto ti. de reſt. ſpo. in
dec. ⁊ in vi. mō ſicut poſt fruct᷒ recupare ⁊ eos petē. q̄re
non ita dꝫ offitiū omiſſū etiā in caſu nc̄citatis vt ſup̄ pſol
uere. Nā p᷒qꝫ̄ ſentit ↄmodū. ſētiat etiā on᷒. Et ꝓ hoc faci
unt ea que notant᷑ in reg. que ſentit onus. ⁊c. de reg. iu.
li. vi. Et vide q̄ dixi ſup̄ in. q. q̄ incipit. q̄ro ↄſeqꝫter vbi
plene. ¶ Sunt nonnulli q̄ letant᷑ ſibi poti᷒ emere libros
legales vel iuris canonici aut equos veſtes ⁊ ſplendidos
alios ornatus qꝫ̄ vnū breuiariū. ꝑmo ⁊ ſi illō hn̄t dedig
nant᷑ ad manus recipe. vel qđ veri᷒ eſt qn̄qꝫ vēcundant᷑
ſi videant᷑ cum ipō p eccliam vel viam aut in domo ⁊ pul
criora ſunt ornamēta aut lectiſternia. ſelle equorū eorum.
⁊ coopture. qꝫ̄ coopture librorū aut breuiarij pro offitio

diuino qd̄ q̄ntum ſit abominabile. vide qd̄ dic̄ ſtephan9.
papa in. c. veſtimenta eccleſie de con. di. i. & in. d. cle. i. §.
in multis. Sunt etiam aliqui dicentes q̄ ex quo nc̄citas
non ſubeſt legi & lex non ſit impoſita infirmis. Ideo vi-
detur q̄ clericus non teneatur repetere officium omiſſū
ꝑ ea que habent̄ in. i. c. ij. de obſeruāciū. nec fructus etiā
reſtituere vt quidā dicunt. Sed calō. dicit q̄ videt̄ veri9
ſibi quod teneat̄. qd̄ intellige ſane ꝓpter ſupius dicta. vꝫ
ſi infirmitas eſſet ita grauis q̄ eo tp̄e quo diceret̄ officiū
deberet imminere piculum & ſubeſſe tunc bene ſuccederet
illa doctrina. q̄ lex non ſit infirmis poſita ⁊c̄. de hac dicit̄
tangi per Raymundū in ſumma de appoſta. in fi. ¶ Sꝫ
cogita vtrum excuſatio ſit acceptabilis deo ⁊ in foro aīe
Nam multa poſſem ſup hoc adducere. ſed nolo eſſe ꝓlix9
⁊ ſic ꝑ predicta videt̄ quantum in me eſt expedita q̄ſtio.
¶ Quero an obligatus ad has horas canonicas teneat̄
etiam horas & offitium beate virginis dicere ⁊ vigilias
mortuorum. Reſpondet̄ q̄ non. & hoc ꝓbatur ex tex. n.
in q̄ nulla ſit mentio de officio virginis vel vigilijs mor-
tuoꝝ. ergo ad eas non tenet̄. q2 cā9 omiſſ9 ꝓ omiſſo hn̄d9
eſt. c. ſuſcep. de reſcri. li. vi. & l. ꝯmodiſſime. ff. de libe. &
poſtu. ⁊ ſi aliq̄ hn̄t in deuocōe has horas vl' vigilias dicē
hoc bn̄ poſſunt. ſꝫ eoꝝ deuotio nō dꝫ alios aggrauare. ſm
guil. pau. ⁊ inno. in. d. cle. i. Fatent̄ tn̄ q̄ q̄s non teneat̄
ad eas iure ſcripto. nihilomin9 pn̄t tenē de ꝯſuetudīe vl'
ſtatuto aut alia inſtitucōe regule ſm q̄ monachi & reli-
gioſi hn̄t ex ſuis inſtitucōib9. Vn̄ ſi ſuitores ipi9 eccleſie
ꝯſueuert̄ ꝯmunit̄ horas iſtas virginis marie & vigilias
mortuoꝝ dicē. tunc ad eas tenent̄. q2 bn̄ficiati ſunt in illa
ecc̄ia ar. a ſil'. c. ex pte de cenſi. Et rō eſt q2 q̄libet dꝫ ſe ꝯfor
maē in morib9 conſortioꝝ officiantiū nec dꝫ ſe ab eis retra
here. q2 ſcrib' q̄ turpis eſt ps q̄ ſuo toto non ꝯuenit. vt
in. c. que ꝯ mores. viij. di. ⁊ de ſpō. duo. c. fi. & alibi legi
tur. q̄ q̄cunq3 ſe non ꝯformat moribus aliorum. talis eſt

ſupſtitioſus ⁊ inrpat⁹· vt dicit aug· in li· de doctrina xp̄i
ana· ⁊ in ·c·.i·xlj· di· ¶ Idem ratione obligationis con:
tracte in receptione benefitij· de qua materia dixi ſupra in
·q· que incipit quero quid ſi clericus

¶ Quero adhuc p maiori declaracōe pmiſſorū an omit:
tens offitium bt̄e virginis · vel vigilias mortuoꝝ dicere
peccet ⁊ puniri poſſꝫ· Rn̄detur ꝙ ſic ſm guil· ⁊ ſequaces
eius ī d· cle·i·⁊ ita eque punit̄ ſicut omittens alias horas
canonicas ⁊ no· in ·c· ·i·xi·d·p glo · q2 tranſgreſſor ꝯſue:
tudinis· ſicut tn̄ſgreſſor legis vl' canonis venit puniend⁹
xi· d· in his· ⁊ ·c· cum ꝯſuetudinis de ꝯſue· Dicit tn̄ guil·
veꝝ fore de offitiantib⁹ ⁊ reſidentib⁹ in ipa eccleſia · ſec⁹
in illis qui iuſta de cā· vtputa ſtudiorum vel alia abſen:
tes ſunt· ⁊ idem ſteph· ¶ Ego vero puto aliter dicendū
⁊ diſtinguendū in hoc articulo ſic aut hore bt̄e virginis
vel vigilie mortuoꝝ dicunt̄ ordinarie ex ſtatuto vel ex cō
ſuetudine que in hoc ſumme eſt laudanda· q2 p eaꝫ auget̄
cultus diuinus· ⁊ tunc dico ꝙ etiam abſentes tenent̄ ad
eas ex quo deiure ⁊ p obligacōem contractam p eos · vt
ſup̄ dixi in xpi· precedenti· q· ſe obligarunt q2 videt̄ accep
tabile benefitium cum ſuo onere· ar· c· ſigni· de preben· ⁊
ideo ſm naturam eius ⁊ conſuetudinem eideꝫ ſuire debꝫ
⁊ pro hoc optime· f· quod le· ⁊ no· in ·c· de his· ⁊ ·c· ſi· xij·
d· Nam talis mos p lege ſeruand⁹ eſt dicit textus in ·c·i
his· vi· di· ⁊ vide ſupra in queſtione que incipit· qro xpē
ſupi⁹ dicta qd ſi in duab⁹ eccīs ⁊c̄ Si vero extra ordīarie
dicunt̄ in eccīa pter aliq̄ cauſam emergenteꝫ· vtputa ad
peticōem alicui⁹ pſone · que forte diſtribucōes aliq̄s dari
ex hoc voluit· ⁊ tunc qui eſt abſens non tenet̄ ad eās nc
quicq̄ ex his diſtribucōibus percipiet· quia nullum onus
ſentit· ideo nullum ꝯmodum percipe debet regula iu· eſt
de re· iu· li· vi· ⁊ ar· no· in· c· vni· de cle· non re· li· vi· cum
materia ſua hanc diſtinccōem repio tactam q̄uis nō ita
clare p ȝaba· recitanteꝫ tho· in qōlibeto ſuo de ſuffragijs

mortuorū. & etiam p̄fati doc. videnṫ idem ſentire ſed ſub
nube. et qd̄ dixi de illis horis. idem dicas de illis deuotio
nibus que hn̄t dici ex ſtatuto vel ↄſuetudine eccl̄ie vel ex
inſtitutione alicuius religionis.

¶ Quero in q̄ loco ſint dicende hore canonice. Rn̄deo
ꝙ in eccl̄ia in q̄ eſt bn̄ficiat⁹ ar. c. vni. x. q. ij. alle. ego me
liorem tex. c. dolen. de ce. mi et. c. ſi. xcij. di. & .c. qd̄ in te d̄
pe. & re. & .f. c. alma maṫ d̄ ſen. ex. li. vi. v̄ tp̄e interdicti
dēnt ↄuenire clerici in eccl̄ia ꝓ horis dicendis. vide etiam
bonum tex. in d. cle. i. de cele. miſ. ibi tarde ad chorum ve
niendo ſeu ecclīam ipam. &c. ergo ibi eſt caſ⁹. ꝙ in eccleſia
hore ſunt dicende. vt ꝓbaṫ etiam ex iuribus preallegatis
& .f. ꝑ hoc decretum baſili. de cultu diuino. Aliter etiam
dicit de clericis q̄ ſunt abſentes ab eccl̄ijs in quibus ſunt
intitulati. ꝙ poti⁹ orare debent in eccleſijs q̄ȝ alibi. Sil'i
modo dico de lap̄cis q̄ ad h⁰ eccl̄ie ſunt inuēte & deputate
vt in iuribus p̄al. & de ↄſe. di. i. q̄ſi p totū. & in .c. de cer.
de immu. eccle. li. vi. & ar. c. i. de purga. poſt ptū. & no.
in di. cle. i. poſſunt tn̄ clerici ex cauſa rationabili. puta ꝓ
adminiſtratione rerum eccleſie vel alia cauſa abſētes ab
eccleſia extra eccleſiam ſuum offitium ꝑſoluere ſiue equi
tando vel ſtando ſeu in via. vt no. in d. cle. i. Et ratio. q̄
ſicut miniſterium p abſentes ꝓdeſt in eccleſia reſidn̄tib⁹
ita & miniſterium eoꝝ qui in eccl̄ia ſunt offitiantes ꝓdeſt
eis q̄ ſunt extra eccl̄iam ꝓ vtilitate eccleſie. Tales enim re
ſidentes reputanṫ. c. ex pte de clericis non re. & .c. cum nō
deceat de elec. cum materia ſua li. vi. Sed videat qui ta
liter abſens eſt. vt negotia ſolicite & fideliter ſolicitet &
exerceat. & q̄ȝcitī⁹ poteſt ad eccleſiam reuertaṫ. &c.

¶ Quero cum q̄s eſt in choro alijs ibidem horas legen
tib⁹ vel cantantib⁹ an liceat ſibi ad ptem et de p ſe horas
ſuas vel alias oraciunculas dicē. Reſpō. ꝙ non niſi ſubſit
iuſta cā. q̄ obligat⁹ eſt cum alijs offitiare vt no. in. c. nr̄o

ibi dum dicit aut a ſcolaribus publice ɔpleant· non dicit compleat in numero ſingulari· ſ; in pl'i loquit tex· & ſic in ɔmuni & in ſil' dici debent & compleri vbi ſunt colle=gialiter ɔgregati in choro aut in eccia vbi clerici ɔuenire debent ꝓ offitio celebrando· & in queſtione pma pcedenti ⁊ ſupra in multis locis dictum eſt· ⁊ vide que dicta ſunt in queſtione q incipit· Quero an obligat9 ad has horas canonicas ⁊c· ⁊ vide decretu baſilien· de cultu diuino· ⁊c vnde ſi vocem ab alijs ſubtrahit peccat· qꝛ agit ɔtra ius diſpoſicōez & principis mandatu ſeu eccleſie· vt in ·c· nro &· ſ·c· Si aut vobis· xj· q· iij· & ·c· ij· de ma· ⁊ obe· Dicit beat9 ieroni· ingratum eſt ſpirituiſancto quicqd obtulerit neglecto eo ad quod teneris· Et ideo vt pſoluat debitum debet vna cu alijs publice pſallere & cantare· & non ad ptem orationculas dicere· quia & ſi bonu ſit orare· intel=lige hoc verꝝ ſuo tempore· nam ɔmune bonu preferendu eſt ſingulari bono· & preſertim quando in ɔmuni bono verſat ⁊ continetur eius priuata vtilitas· vt legit & no· in ·c· bone· de poſtu· prela· loco primo· Vnde ſi cum alijs legat ſatiſfacit etiam pro debito ſuo ad quod tenetur· vt in textu noſtro· Item qui ſatiſfacit ordinationib9 eccie & conſuetudini· cum in eccleſijs collegiatis collegialiter offitia dici debeant· ar· c· dolentes· de celebra· miſſe· & de clemen· primo· Et dictum fuit aliud ſupra in queſtione q incipit· Quero que hora dicat competens· & in alia qſtione q incipit Quero in quo loco ⁊c· In alijs vero dicit vt in di· · q· quero que hora ⁊c· Obedit etiam regl'is ſanctoꝝ patꝝ & maioru ſuoꝝ ſeq debet veſtigia ⁊ eoꝝ cum quib9 viuit ·c· recolentes de ſta· mo· Et eſt qꝛ bonu ſit orare vt dixi· At=tamen hoc tempore offitij du ab alijs celebrant abſtinen=dum eſt· qꝛ & qnqꝫ a bono abſtinem9· vt mandatis ſctoꝝ patꝝ ipoꝝ obediat· c· qd ergo· xj· q· iij· ⁊ maxime· qꝛ ſubtra=hendo vocem ſuam alias ſcandalizat ⁊ perturbat qd omno·

precauendū eſt. c. nihil cū ſcandalo de preſcrip.
¶ Quero qn̄ preſbiter miſſam celebrat. an audientibus miſſā liceat ſuas orationes legere. Reſpō. ⁊ dic. ꝙ qn̄do miſſa celebrat̄. ⁊ preſbiter alta voce legit. ⁊ p̄btim orōes. epl'am. ⁊ euangeliū quilibet deuote audire debet. ⁊ ſub ſilentio. ⁊ p̄btim loquor de intelligentibus ⁊ literatis viris. Vnde dum legit̄ euangelium. debes conſiderar̄ ꝙ xp̄s eſt qui loquit̄. ⁊ non homo. Quod probat̄ in principio ⁊ ex tenore euangelioꝝ in quib⁹ geſta xp̄i ɔtineri dicunt̄ In illo tempe dixit ih̄s diſcipulis ſuis vel pabolam hāc ⁊c. Modo ſi vn⁹ princeps terren⁹ vel magnus dn̄s loq̄retur iam p̄ſto preſtares audientiam cum reūentia maxīa. nec īmiſceres aliqua verba tua nec vlteri⁹ p̄mo dum loq̄retur ip̄e neſcio ſi auderes allegare aug. vel ambro. ſed credo vt prudens expectares patienter finem verboꝝ ſuorum. ⁊ poſtea diceres facta tua quanto magis audire debes creatorem tuum vel ap̄lm loquentem in epiſtola ſua tanꝗ̄ nuntium ih̄u xp̄i. ⁊ ſimili modo qn̄ dicuntur orationes. quia omnino debes obmuteſcere ⁊ dimittere oratiunculas tuas quas non debes credere meliores vel efficatiores illis quas eccleſia tota ⁊ vniuerſalis dicendas eſſe decreuit. Et ideo quando nomen ipſius ih̄u xp̄i audis ⁊ eius geſta nominari flectere debes genua ne dum corpis ſed ⁊ cordis. vt habetur per iohan. an. in prohemio ſexti li. ⁊ in. c. decet. de immu. ecc̄ie li. vi. vbi recitat̄ illud ꝙ in noīe ih̄u omne genu flectat̄ celeſtiū. terreſtriū ⁊ infernoꝝ Nota ꝙ̄ grande ⁊ ſalutare eſt nomen iſtud. per qd̄ ſalui facti ſum⁹. vt no. in. c. vnico de ſacra vnc. ⁊ in d. c. decet ⁊c. Cogita ſi bene dico. nam ⁊ ſi q̄s non hab; vocem ſonorā nihilomin⁹ eam ſubtrahere non debet. qm̄ ex diuerſitate vocum reſultat melodia tota ⁊ dulcis repreſentat̄ cant⁹. ſicut videm⁹ in organis. in q̄bus ſunt fiſtule pue. groſſe ⁊ groſſiores ſonū emittentes ⁊ totam melodiā ornantes ⁊ p̄ntantes. ſic eteni diūſe voces tubales īchoant īmināt

repreſentant et ornant melodiam et cantum Et ideo q̄uis vocem ſonoram non habeat quis tamen eam non ſubtra hit. quia debet ſm gratiam ſibi a deo datam creatori ſuo ſeruire et fructum labiorum ſuorum cum puritate conſcien tie animiq̧ deuotione porrigere. vt in cle. i. de cele. miſſe et quia cantus eſt in eccleſia de neceſſitate. vt ꝓbatur per pſalmiſtam ſic dicentem. Pſallite domino in cythara. in cythara et voce pſalmi. in tubis ductilibus et voce cornee etc. Ecce ꝙ pſalmiſta iubet deum voce laudare. dum dic. pſallite et in voce etc. quod quidem verbum pſallite ē im paratiui modi Et ıō ſuccedit regula illa quod precipitur imparatur. et quod impat̄ neceſſe eſt fieri. c. quod precipit̄. xiiij. q. i. Nec excuſat̄. ſi dicat neſcio cantum quia dz addiſ cere ipm ſicut et offitium. alioqui in culpa eſt dum accep tauit beneficium. et ignorat que ſunt neceſſaria ad ea ꝑt̄ que dat̄ beneficium. quare immiſcet ſe in arte quā igno rat. ergo non venit excuſandus. ſicut dicimus de medico et de iudice qui p impiciam male medetur et iudicat. Nā talis venit puniendus et actione in factum tenet̄ inquantum religioni iudicantis videbit̄ equū. ff. de va. et extra ordi. cog. l. ſi iudex iuſti de obli. que ex quaſi de naſ. in pncipio impicia nanq̧ culpe comparatur. i. q. i. non eſt putanda in ſi. xxix. di. c. vltimo. cum no. in. c. ad aures de etate et qua litate. Et ſi videbat ſe non ydoneum non debuit pati. vt promoueretur. Nam promouendus ad beneficium debet in tribus preſertim eſſe ſuffitiens et examinari. videlicet ſi bene legat. ſi bene cantet. tercio ſi bene conſtruat. ꝓut no. in cle. vnica de conceſſis prebendis Et eſto ꝙ exami nator in promotione ad beneficium male fecerit. Attamē culpa et delictum examinatoris non excuſat taliter ꝓmo tum. debuit tamen tpe ꝓmocōis fateri ignorantiā ſuam ut no. in. c. q̄ris de eta. et quali. et. c. iudeorum et. c. eam te. et. ti. cū ſi ſibus dz quiſq̧ prius eſſe diſcipulus anteq̄ magiſt̄

⁊.cum in mḡrm de elec. & xvi.q.i.ſic viue & ideo talis n̄
eſt beneſitio ſufferendus.ſi non valet aut neſcit vel non
vult ſtudere.vt ſciat onera bn̄ſitij & offitiū ꝓpt̄ qđ dat
bn̄ſitium ſupportare ⁊ fructū ꝑcipit ⁊ facit ꝓ hoc.l.vnica
.ꝭ.ꝓ ſcđo.c.de cada.tollen.& regula q̇ ſentit de re.iu.l.
vi.⁊ ꝓ hoc vide queſtionem ſupra poſitam incipientem
q̄ro vlteri⁹ ſic me clariorem faciam ⁊c. Et ideo ex p̄miſſis
liquet hunc nullaten⁹ excuſandum .cū ꝑfecte offitiū non
impleat.q̇ cant⁹ eſt de n̄cītate clerico.vt inquit aug.& ī
.c.que ipſis.xxxviij.di.in ꝓ antiphonari⁹.⁊ ergo videat
bn̄ quō fructus beneſitij ꝑcipit non ſatiſfaciendo in his.
q̄ ad ſeruitium bn̄ſitij requiruntur.qꝛ dubito an bona cō
ſcientia poſſit eos ꝑcipe.⁊ an teneatur ad reſtitutionem
ſup hoc nolo me extendere. Et conſidera turpem quid ſi
mercenarius non ſuiat ꝑfecte dn̄o an ꝓmereat̄ ſalarium
& eodem modo de milite qui ſine armis accedit ad bellū
vel alias minus ꝑfecte militat .an debeat habere ſtipen=
dium cogita in conſcientia tua & quere ꝑitum ꝯfeſſorem
& accuſa negligentiam & culpam tuam pariter & ignoran=
tiā ⁊c. Fateor bene ꝙ ſi iſte oīno ſit impotens.vt qꝛ infir
mus & non pt̄ vocez emittere.& ſi emittit eſt in maximū
detrimētum corpis ſeu ſcandalū alioꝝ.certe credo tales vi
ros excuſatos .ſicut infirmi excuſantur ꝯmedēdo carnes
tp̄e ieiunij ⁊c qꝛ tunc neceſſitas non ſubeſt legi.c.ij.de ob
ſer.ieiu.⁊ in.c.quod non eſt licitū in lege de re.iu.in anti
quis. Et aduerte qn̄ cantas .ꝙ cantus ſit cum cordis de=
uotione.vt vult.c.non mediocriter de con.di.v.& pſal.
inquit.pſallite deo in iubilatione. Etiam voce ſua cleric⁹
ſtudeat ne dum populo placere .ſed deo magis. Et ideo
ieronim⁹ in epl'a ad ephe .contra tales ſtudentes magis
placere ꝑplo q̄ꝫ deo ſcribit eos rep̄hendendo .& recitatur
in.c.ij.xcij.di.⁊ ibi glo. Et ille tex.facit ꝯtra illos qui in
diuino offitio volūt cantare cantilenas ꝗ eas in organis
pulſare.talia non debent immiſcē in diuino offitio.ſꝫ ea

que ſunt ꝑ forma tradita ab eccīa ⁊ in iurib9 p̄allegatis
·c·in ſancta romana eccleſia xcij·diſtinc. Nec coree aut alie
inſolentie in eccleſijs aut cimiterijs fieri dn̄t ·hoc expreſſe
ꝓhibet̄ fieri ꝑ d·cle·i·⁊ per·c·cum decorem de vita ⁊ ho·
cle·⁊ ꝑ decretum baſilī·de cultu diuino ⁊ de p̄ſentacōib9
non fiendis ⁊c̄·⁊ ſic ex p̄miſſis liquet reſponſū queſtiōis
¶ Quero an ſuffitiat clerico ip̄as horas mente ſine ver=
bali expreſſione legē· Rn̄detur p̄ma facie videri q̄ ſic·q2
ſoli deo porrigunt̄ q̄ cordis deuocōez reſpicit·ergo fruſt̄
verbū adiungit̄·ar·c·ſedulo·xxxviij·di·et in·c·i·xcij·d·
vbi dicit̄ q̄ non voce·ſ3 corde pſallendū eſt deo·et legen=
do horas debem9 ad deū toto corde vigilare·c·qn̄·de ꝯ·
di·i· In ꝯ̄rium videt̄ facere·c· non mediocrit̄ de ꝯ·di·v·
vbi habet̄ q̄ tam voce q̄ꝫ corde deus laudand9 eſt·et pro=
hoc facit dc̄m p̄s·pſal·c·lxxij·voce mea ad dn̄m clamaui
⁊c̄·Non obſtant illa iura ſupra allegata·q2 et ſi dicant q̄
corde deo pſallendum ſit·non tn̄ excludit̄ quin deu3 voce
laudare debemus vt no·ꝑ glo·d·in di·c·i·xcij·⁊ in di·c·
ſedulo ⁊ dicto·c·non mediocriter·q2 deus non tm̄ reſpicit
vocem·ſ3 ⁊ cor orantis ⁊ vtrūq3 inſimul bonum eſt ꝑmo
debet eſſe expreſſio vt in cle·i·de cle·mīſ·in verbo fructū
labioꝝ· Item vt refert zabarell9 ·tho·in ſcd̄a ſcd̄e·q·ij·⁊
omnis oratio que fit per miniſtros eccleſie·debet fieri in
perſona ip̄ius p̄p̄li·pro hoc adduco dictum ſacre ſcripture
hic·ſ·miniſter eccleſie·ē qui orat pro p̄p̄lo ⁊ vniūſa ſcta
ciuitate irl̄m·⁊ huic eſt q̄ oratio debet eſſe vocalis ⁊ ſo=
nora ⁊ publica·vt ſit p̄p̄lo nō· Et ideo textus noſter dicit
vel a ſcolaribus publice ꝯpleant̄ ⁊c̄·qd̄ verbum publice
no·q̄ ſit vt clericus publica ꝑſona dicat̄·ar·c·quanq̄ꝫ de
vſu·⁊ ideo eius oratio publica dicitur ſingularis ⁊ p̄uaa=
ta oratio quam quis pro ſe ⁊ alijs facit non eſt de neceſſi
tate q̄ ſit vocalis vel q̄ fiat expreſſione verbali· Ita no=
tanter dic̄ glo·magna q̄ ad longū tractat de orōne in cle·
Si dn̄m in celi ·⁊ ve ſanc·v̄ dicit̄·q̄ vox triplici ratione

adijcit oracōi primo ad excitand' interiorē deuocōem quā
mens eleuat in deū qm̄ vbis ⁊ signis nosipos excitam'
ad scīm desideriū agendū· vt dicit aug. ad ꝓbam· Scd'o
ad reddicōem debiti· vt si viuat deo viuire debeat tōli cor-
de ⁊ ope de cōsec· di· v· nunq̄· Tercio ex q̄dam redundan
dantia ab aīa in corpus ex vehementi affectione · Vñ da
uid ps· xv· Letatū est cor meum· ⁊ exultauit lingua mea
Ex quo patet q non sufficit mente horas canonicas dicē
sine expssione verbali· ⁊ hec cōclusio ꝓbat p ea q̄ legunt
⁊ no· in ·c· dolen· de cele· mi· p inno· ho· ⁊ io· an· ⁊ a pte
etiā in d· cle· i· vbi in vbo fructū labioꝝ suoꝝ vt sup dixi·
vñ non in gutt're aut int' dentes deglutiēdo verba vl' sin-
copando dicant iste hore · ita q etiā si sol' dicat offitium
agat ita vt seipm exaudiat · ⁊ nō faciat sic simea q̄ mouz
labia tm̄ ⁊ tñ non audit' ⁊ hoc intellige si hret alios orā
tes impedire· ⁊ tunc potius silē dz ne scandalum faciat vt
dcm̄ ē de hoc in q̄stione q̄ incipit quero cū q̄s est i choro
⁊c̄ Intellige sane cōclusionē de eo q̄ pt verba exp̄mere sec'
si esset infirm' ita q non posset ipa verba exprimē · tunc
excusand' veniret· q lex dz esse de possibili· c· erit aūt lex
iiij· di· ⁊ infirmis non est lex posita· ar· c· ij· de obs· ieiu·
⁊· c· qd non est licitū de re· iu· Idez intellige de cōuersis ⁊
laycis ⁊ templarijs q̄b' datū est vt intersint diuinis offi
tijs ⁊ audiant q̄ legunt ⁊ cantant ꝑut no· in · d· cle· i· p
guil· ⁊ alios doctores· q ipi non debent cū clericis psal-
lere· ar· c· i· de vi· ⁊ ho· cle· ⁊ vide in q̄stione que incipit
quero deinde· quib' liceat ⁊c̄· vbi plene dictum est
¶ Quero quia supra dixi q publice debent hore legi ⁊c̄·
an intelligatur hoc indistincte de omnibus· Respō· vt in
fra· q scolares ⁊ qui curam aīaꝝ ⁊ ꝑplm habent debent
publice horas psoluē· Sz sec' est de monachis q̄ ꝑplm nō
hñt· q tunc talium offitia non dent publice fieri· sed vbi
alias haberent ꝑplm · tunc debent publica esse ⁊ publice
cātare vt no· p glo· sup x̄ · cetera offi· in · c· de his xv· di·

& · c· in tī di· xvj· q· i· Et ſic mō hēs materiā declaratā ⁊ q̄ te
neant publice horas legē· & q̄ nō & in q̄b9 q̄ ad offitium
parificant monachi curatis

¶ Quero deiñ de monacho ad eccīaȝ ſeclarē in q̄ fit offi
tiū curie ro· vel aliud offitiū ſm ꝯſuetudīeȝ eccīe ꝓmoto
an teneat ad illud offitiū dicend̄ vel mona· Reſpō· breuit
ꝙ dȝ ſe ꝯformare cū ill' cū quib9 ꝯūſat· ar· c· recol· d̄ ſtatu
mo· ⁊ c· i· xlj· di· cū filib9 ⁊ meli9 in· c· f· xij· di· & c· de mo
xvj· q· i· p doc· f· cle· ij· d̄ cele· miſ· ⁊ ibi bō glo· in ꝯ licite
& no· in· c· cli· offi· in ſi· de vi· & ho· cle· ⁊ · c· vni· xviij· q·
i· p arč· ꝙ in vno & in eod̄ collegio nō deñt fieri diuerſā
offitia· ꝫ ꝯſuari natam & inſtitucōem bñfitij ꝯuenit qm̄
ſcandalū foret a q̄ precauend̄ eſt· c· de9 q̄ de vi· ⁊ ho· cle· ⁊
· c· in de p̄ſcrip· ⁊ ne videant in boue ⁊ azino arāe· c· in ac
tione xvi· q· vij· ⁊ de hoc no· vltra glo· p̄alle· in d· cle· ij·
p guil· gen· ⁊ inno· & gof· in ſumma de ſtatu mo· · §· ſed
nūq̄ & hoſt· in ſūma d̄ ſta· mo· §· ij· ꝯ· ꝫ nunq̄ abſoluit

¶ Quero vlteri9 ꝓpt p̄miſſa ſm q̄ ritū & q̄t pſalmos ꝓ
q̄libȝ hora dēat cleric9 dicē Reſpō· p̄mo videri ꝙ hore ſūt
dicende ſm formaȝ & ritū eccīe rōne p ea q̄ le· & no· in· c·
· i· ⁊ ij· xij· d· v̄ calixt9 pa· ſcribens oīb9 epi· dic̄ in hec v̄ba
nō decȝ m̄bra a capite diſcedē ꝫ iux̄ ſcrapt̄e teſtimoniū oīa
m̄bra caput ſeq̄t. nlli v̄o dubiū eſt ꝙ apl'ica eccīa eſt mr̄
oīm eccīaꝝ a c9 regl'is nos nll'aten9 ꝯueīt deuiare· Et ſic
ex p̄miſſis appȝ q̄d cēſend̄ ſit ⁊ h° id̄ affirmat gre· in· c· ſe·
& e· baſilicas de ꝯ· di· i· In ꝯriū videt facē· c· iuſt· de ꝯſe·
di· ij· ⁊ xij di· de his & · c· illa · Solutio dicas ſm guil· &
gen· in d· cle· i· ꝙ q̄libȝ dȝ eccīe ſue ꝯſue· ſuare & intm̄ &
tot pſalmos dicē ꝓ horis canonicis· q̄tū eccīa ſua in qua
eſt bñfitiat9 ſtatuit ⁊ dicit xij· d· nouit & · c· ſe in ſi· & ſi ſe
cus facēt tanq̄ tñſgreſſor ꝯſuetudinis aut inſtitucōis ec
cleſie poterit puniri & perinde ac ſi eſſet tñſgreſſor legis
xi· d· in his· ¶ In eccleſijs vero monachorum & aliorum
religioſoꝝ ſuari dȝ illud· qd̄ dicat eoꝝ regula ⁊ inſtitutio

aut ꝯſuetudo ·c· de his ·xij· di ¶ Nec ob ·ꝯ ꝓmoſacta ꝙ licet
mos ecc̄ie romane in ſacramentis d̄eat ſuari non tn̄ ſic eſt ī
iſtis horis canonicis ⁊ offitijs diuinis· vt inq̇t ho· in h° ·c·
n· ⁊ de ꝯ·di· v·c· in die ⁊ legit̄ ⁊ nō in ·c·ij· de tēpo· ordi·
vl̄ alit̄ dic̄ ſm glo· in d·c·ij ꝙ illa q̄ ecc̄ia romā mādat ⁊
docꝫ ſuare· ad illa tenet̄ q̇ſꝗ ſecꝰ v̇ non mandat̄ vl̄ docet̄
ſeruari q̄ facit ipā ar· no· in ·c· cauſis de ſen· ⁊ re· iudi· ⁊
ex premiſſis infert̄ queſtio ſequens·
¶ Quero ex p̄dictis q̇d de illo q̄ eſt ex̄ ꝺpoteſi vl̄ bn̄fitiū
ſuū vl̄ in bn̄fitio ꝗ non fac̄ offitiū ſm morē bn̄fitij ſui vl̄
ꝺpoteſ·ꝗ aliud offitiū· vtputa offitiū rōne curie an talis
veniet excuſandꝰ· Reſpō· ſm ſtepꝭ· in d· cle· i· ⁊ zab·a ī h°
·c· nr̄o ꝙ nō ar· cle· ij ·de ce· mil ·ſalua tn̄ intencōe d· cle·
ij· diſpoñtis ꝙ clerici q̇cunꝗ etiā religioſi q̇ ſint familiares
⁊ doeſtici cardinaliū ⁊ epoꝝ ſe pn̄t in diuinis offitijs cum
ipis ꝯforre· ⁊ intelligo de legētibꝰ ipas horas cū p̄dictis
dn̄is p̄latis ꝙ poſſꝫ eē ꝙ familiares ⁊ doeſtici eēnt ⁊ tn̄ ho
ras cū eis n̄ dicerēt ꝓut defacto vidēꝰ ⁊ de his nō eſt du
biū ꝙ tenēt̄ ad offitiū ſuū qm̄ ceſſat cā ⁊ mens ⁊ rō dicte
cle· ij· vn̄ in eis nō vendicat locū ar· l· adigē· ꝰ· ꝗuis ·ff·
de iure pa· cū ſuis ꝯcor· ⁊ v̇ alias eēt in bn̄fitijs diuerſis·
ſeu ecc̄ijs bn̄fitiatꝰ in q̇bꝰ diu̇ſa offitia tunc faciat· ſm q̇d
dc̄m eſt ſup̄ in q̄ſtione q̄ incipit· Quero ꝓpter ſuperius
dicta· quid ſi in duabus ecc̄ijs vbi plane dixi
¶ Quero quō d̄eat ſe hr̄e clericꝰ ⁊ ꝑparare q̇ eſt acceſſurꝰ
ad offitiū ſeu ad legend̄ horas canoīcas· Rn̄det̄ vt infra
viꝫ· ꝙ cū audit ſignū vel ſonū campane à tubā q̄ pulſari
ꝯſueuit ꝓ offitio celebrando ac ſtatī dꝫ ſurgē ⁊ dicē aut
cogitare q̇d illō ſignū tale ſit vox ſeu tuba ſūmi ⁊ eterni
regis p̄conis īuitātis ipꝫ ad laudes ⁊ eiꝰ debitū ꝑſoluēd
ac excitātis ad opꝰ viee ad q̇d ꝑuigili cura ⁊ ſolicitudine
aīꝗ deuocōe accedē dꝫ vſꝗ ad finē laboratꝰ· vt valeat ꝓ
mercede ſua denarium diurnuꝫ recipe· Audi q̇d hēcur in
illo ymno ꝑmo dieꝝ omium ⁊c̄· ⁊ lege ipm̄ vſꝗ ad fineꝫ

ꝙ inſtrueris quõ te hr̃e dẽas legꝫ etiã ſilr̃ mõ illũ ympnũ
q̇ incipit eterne rex ꝯditor etiã vſqꝫ ad finẽ. nã repies ibi
v̇ba ſalutaria. et alibi etiam ſcriptũ eſt añ orõem ꝑpara
aĩaȝ tuã ne ſis .q. q̇ tẽptat deũ hoc fieri docȝ decretũ baſi.
de diũo cultu ꝛ cũ reũentia et hĩtu ꝯgruo et decenti non
cũ canibꝫ ꝗ auibꝫ venaticis et aliis inſolentiis de q̊bꝫ in
d. cle. i. de cele. miſ. et in cle. i. de vi. et ho. cle. et in .c. ꝑmo
no. eo. ti. li. vj. ꝛ i d .c. do. ꝛ in .c. cle. offitia e. ti. i antiq̃s
ꝛ in d. decr̃o ꝯſilii baſi. Ingrediat̃ eccĩaȝ ſeu chorũ vt for
tis pugil ad letha ꝓ ꝓplo oraturꝫ adũſꝫ dyabolũ exẽplo
moyſi q̇ dũ orabat ꝓplꝫ vincebat. dũ v̇o ſpũs eiꝫ ab orõne
relaxabat̃. tũc ꝓplꝫ ipſe vincebat̃. Et ꝑmiſſo ſigĩlo crucis
q̃ ſalui facti ſumꝫ vt no. in cle. vni. de reli. ꝛ ve. ſanc. et ĩ
.c. decȝ de imu. ec. ꝛ orõe dñica. ſ. pat nr̃ vt moris eſt ſuũ
inchoare dȝ offitiũ et finire cũ vigili cura ſemꝑ vt in .c.
i. xcj. di. no. Ideo dixi ꝙ ꝑparare dȝ ſe ꝛc̃. q2 vt legit̃ in d.
ſalubrimo decr̃o baſi. ꝯcilii. Sicq̇ȝ eſt allocutꝫ magnum
dñm vl' p̃ncipẽ ſe ꝓ prius diſponit et cogitat. quõ cũ eo ſit
locutꝫ. Ita et a fortiori ſe diſponẽ dȝ q̇cunqꝫ q̇ cũ creatori
ſuo eſt locutꝫ et exaudiri ab eo deſiderat ꝛ dicẽ poſſit illõ
p̃s. Expectans expectaui dñm ꝛ intendit m̃ ꝛc̃. Dixi etiaȝ
ꝙ vſqꝫ ad finẽ ꝛc̃. q2 vniꝰcuiuſqꝫ rei finis ꝯſiderandus eſt
dicente ꝓpheta. non q̇ incepit. ſȝ q̇ vſqꝫ ad finem ꝑſeuerauit
hic ſaluꝫ erit. vt ſic opere nr̃o ꝯſũmato et debito nr̃o. viȝ
horaȝ canoĩcaȝ ꝑſoluto eiõ creatori nr̃o ſuꝑ iuditia iuſti-
ficacõis ſue. vt dic̃ tex. nr̃ in fine ſui debitas grãs referre
in meõriaȝ redemptõis nr̃e ꝛ eiꝫ paſſionis valeamꝫ dicen
tes in fine. Bñdicamꝫ dño deo grãs vt ĩpleat̃ in nob illõ
p̃s. Bñdicã dñm in oĩ tpe ſꝑ laus eiꝫ in ore meo. et mere-
am̃ illã ſuauiſſimã vocem audire et bñdicã cũ mltiplicato
fructu et honore ab eo ꝑcipe. de q̃ in ſac̃ ſcripta ſcribit̃. eu
ge ſrue bone et fidel'. q2 in pauca fuiſti fidel'. ſuꝑ multa te
ꝯſtituã intr̃ in gaudiũ dñi tui ad qd̃ quid gaudiũ ille nos
ꝑducat q̇ eſt trinꝰ et vnꝰ ſꝑ bñdictꝫ in ſecl'oȝ ſecl'a amen.

ſuorum celerum quia te diligit multum.

Maria ergo unxit ... Mulierem fortem quis.